

1742.

1. ¹⁷⁴⁷ Jacobs, Wilhelm Gottlob: De principis successore
domanialia sive cameraria ab antecessore alienata,
juri ordine servato, revocantibus.
2. Kaulfuss, Joannes Christianus: De carcere dictum
poemam criminis temperante.
3. Lamm, Joannes Georgius: Dissertationes juridicae in ang., quae
observationes miscellae . . . placide eruditorem
Disquisitionum submittit.
4. Schorch, Hieronymus Fredericus, Fac. juridicae Decanus
l. b. s. (ad Dissertationem in ang. Guilielmi Gottlobii
Jacobi invitata).
5. Schuetke, Henricus Melchior, Facult. juridicae Decanus:
l. b. s. (ad Dissertationem in ang. Joannis Christiani
Kaulfussi invitata).
6. Schuetke, Henricus Melchior, Facult. juridicae Decanus.
l. b. s. (ad Dissertationem in ang. Henrici Christoph. Baereri
invitata).

7. Schuetke, Henricus Melchior, Facult. jur. D. cae. Decanus : 5.
l. b. s. p. d. (ad Dissertationem inang. Joannis
Georgii Lammii invitat).

8. Schuetke, Henric. Melchior : De collisione obligatio- 6.
num.

1743.
192° Cramerus, Joanes Tobias : De eo, quod justum 7.
videtur circa appellationem a Statibus imperii
Evangelicis ad Imperatorem in causis Ecclesiasticis.

1° ^{2 Sept 1743 & 1758}
^{Lindau, Conradus Fridricus Andrefiani :} De vicariis et decanibus
2. Schuetke, Henricus Melchior, Facult. jur. D. cae. Deca- 8.
nus l. b. s. p. d. (ad Dissertationem inang. Berth.
Fridr. Rudolphi Lankauini invitat).

3. Schuetke, Henricus Melchior l. b. s. p. d. (ad Disputationem 9.
inang. Pauli Friderici Schellertii invitat).

4. Schuetke, Henricus Melchior : De eo quod justum est, 10.
circa venditionem rerum futurarum.

5. *Strecke*, *Cons. Wilhelmus*, *Facult. juridicae Decanus* :
ad . . . *Dissertationem in ang. (Caspari Henrici Rudolphi)*
invitat.

6. *Strecke*, *Cons. Wilhelmus*, *Facult. juridicae Decanus* :
ad . . . *Dissertationem in ang. (Joanis Tob.*
Cramerii) invitat.

7. *Strecke*, *Cons. Wilhelmus*, *Facult. juridicae Decanus* :
ad . . . *Dissertationem in ang. (Davidis Theodori*
Hainemannii) invitat.

8. *Strecke*, *Cons. Wilhelmus* : *De testamento privato*
solemni, praescriptum scripto, sive clauso . . .

9. *Strecke*, *Cons. W. H. H.* : *De con. et disconvenientia juris*
Romani et statularii Erfordensis in materia succes-
sionis conjunctim ab intestato.

#.

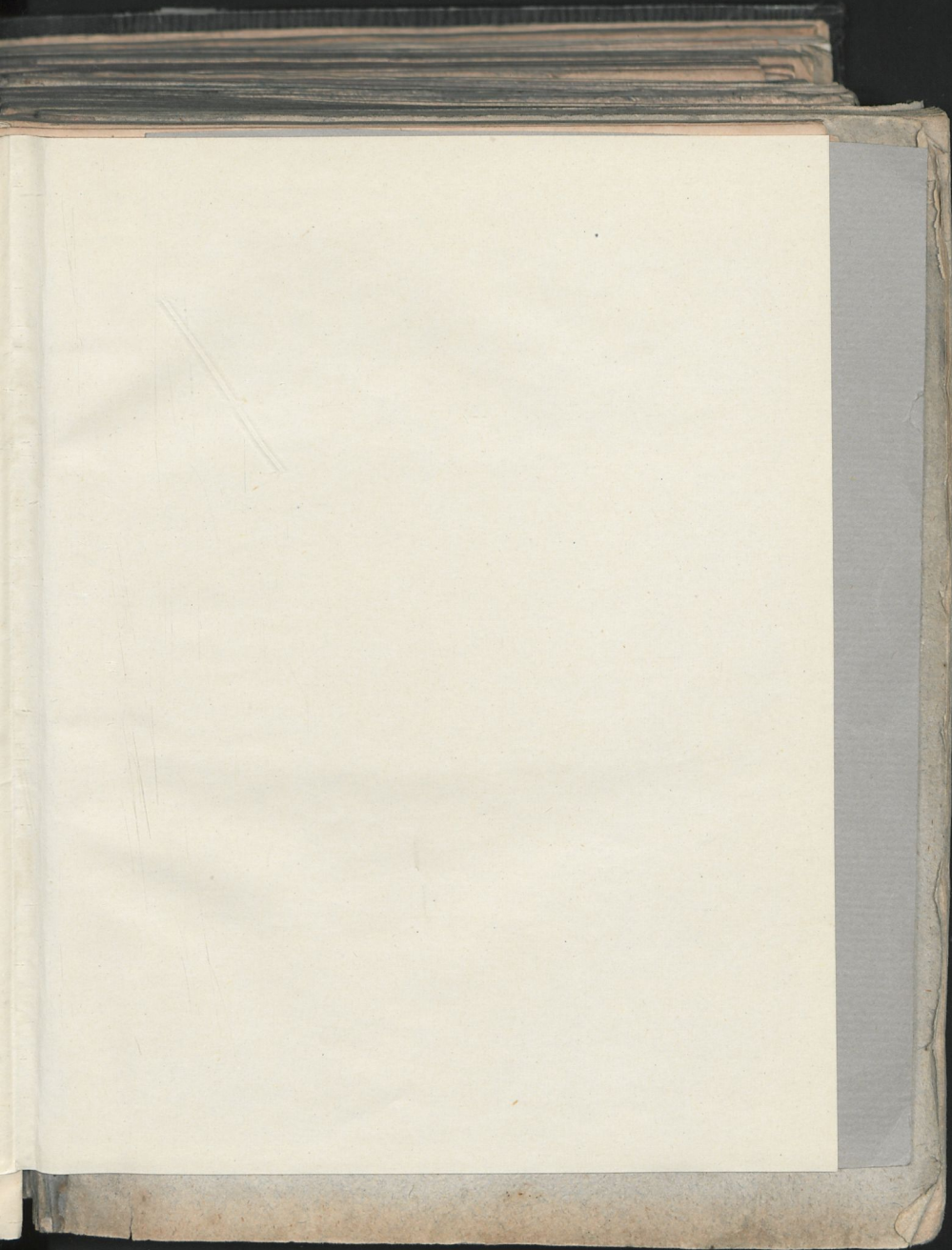
1744.

1. Schorch, Hieron. Fridericus; Facult. juridicae Decanus l. 6.
(ad dissertationem in ang. Adami Gaetringii innotat).
2. Schorchius, Hieron. Fridericus; : De eo, quod iustum est
circa mentionem fidei de pretio habita.
3. Schorchius, Hieronymus Fridericus: De limitibus superioritatis
territorialis secundum leges fundamentales imperii
4. Strecken, Com. Wilhelmus, Facult. juridicae Decanus :
ad . . . dissertationem in ang. Caroli Josephi Rüstinger
innotat.
5. Strecken, Com. Wilhelmus, Facult. juridicae Decanus . . . ad
dissertationem in ang. (Matthaei Benjaminii
mermanni) innotat.
6. Strecken, Com. Wilhelmus, Facult. juridicae Decanus :
ad . . . dissertationem in ang. (Johannis Otto) . . . innotat.

1744.

67. *Streckler, Cos. Wilhelmus, Facult. jurisica Decanus* .
... ed. ... *Dissertationem in auro (Joanni Christophori*
Wentzeri) insitit.
68. *Streckler, Cos. W. Ch.* : *De observationibus quibusdam*
forensibus circa resignationes nominis ..
69. *Wentzer, Joannes Christoph.* : *De invaliditate Dispositio-*
tionis inter viros uxoris circa res gerendas, neglecto
mariti consensu ..
70. *Jimmurmannus, Matthaeus Benjamin* : *Dissertatio*
in auro jurisica, qua vicariatum sacri imperii Gama-
nico-Romani, ex archi-officiis .. sistit.

Gr. 5. num. 10.

1742, 2

4

P. 429

MEDITATIONES
DE
CARCERE
DIUTURNO
POENAM CRIMINIS
TEMPERANTE

QV AS
CONSENTIENTE
ILLVSTRI JCTORVM ORDINE
PRO SVMMIS IN VTROQVE JVRE
HONORIBVS

MORE MAJORVM OBTINENDIS
DIE XX. AVGVSTI *clccc XLII*
PLACIDO ERVDITORVM EXAMINI
EXPONIT

JOANNES CHRISTIANVS

Gaulfus

ADVOC. ELECT. SAXON.

ERFORDIÆ,
Typis JOHANNIS CHRISTOPHORI HERINGII
Acad. Typogr.

10

MEDITATIONES

CAROLUS

DIVVS

JOHANNIS

DE

LEVVSTI

IN

MDCLXXXIII

JOHANNIS CHRISTIANVS

LEVVSTI

ADVOC. PUBL. Saxon.

JOHANNIS CHRISTIANVS HERINGH
LEVVSTI

1571

10

S. I.

REcce graviterque MARCIANVS in l. 11. ff. *Pœna cum*
de pœn. iudices de criminibus cognoscen-
tes officii admonet, eosque generali re-
gula posita, quam ceu Lydium quendam
lapidem in tam difficili stadio superan-
do sequantur, prospicere jubet, ne quid
aut durius, aut remissius constituatur, quam causa deposcitur.
Et adeo in levioribus causis, proniores ad lenitatem, in gra-
uioribus pœnis, severitatem legum cum aliquo temperamento
benignitatis sequi debere, pronunciat. Summa hoc ef-
fatum ratione niti videtur. Expescit civitatum salus
pœnarum rigorem, ut emendentur cives, & a vitiorum
scelerumque contactu ferventur, & ut secura redda-
tur civilis vitæ conditio, non ut subiectos pœnæ ever-
tant, aut ut Magistratui sæviendi occasionem præbe-
ant. Inde inter delictum & pœnam relatio quædam,
quam vulgo proportionem dicunt, enoscitur, ex variis
causis, factique circumstantiis delictum aggravantibus,
vel minuentibus metienda, quam si negligat iudex, non
potest non jus, quod remissius duriusve dicit, in sum-
ma

mam evalescere injuriam. Accedit provida legum cura, quæ non solum judicem ad scelerum ultionem excitat, sed reos quoque, suo jam fato miseros, sanctis variis pœnam mitigandi causis, tuetur. Quare judex officio rite functurus, tum in cognoscendo, tum in jure dicendo, delicti non minus gravitatem exacto judicio expendat, quæque convincunt reum, conquirat, quam ad illa advertat, quæ ad delinquentem defendendum, temperandumque pœnæ rigorem faciunt.

§. II.

*An pœnam
judex miti-
gare queat?
disquiri.
sur.*

Sed cum his, quæ de judice ad pœnarum mitigationem obstricto disserui, adversari videantur, qui omnem judici potestatem arbitriumque in minuenda pœnarum severitate adimunt, illis cum primis in opusculi limine occurrendum est. Omnes fere hæc quaestio Jctos sollicitos habuit, qui jure criminali exponendo inclaruerunt. Vid. TERAQUELLVM *de pœnis temperandis*. CARPZ. *in Praxi. R. C. P. I. qu. 25. n. 1. P. II. qu. 88. n. 41.* TABOR. *in Decis. Crim. Racemat. p. m. 457.* Sed in hac expedienda lite, alios aliis rationibus uti, variisque dissensionibus inter se concertare videas. Qui negativam defendunt, provocant ad legum civilium sanctiones, jusque minuendæ pœnæ ad summum jus Imperii referunt, nec aliis Magistratibus. apud Romanos, nisi majoribus, & qui vice sacra judicabant, illud competisse notant. Sic pœnæ persecutio *in l. 1. §. 4. ff. ad Sc. Turp. non mandatur voluntati judicantis, sed legis auctoritati reservatur.* Sunt, qui inter jus & factum distinguendum putant, & in hoc dijudicando, & ad legum

gum sanctiones adplicando, liberam judici statuendi potestatem relinquunt. Alii poenas ordinarias ab extraordinariis separare jubent, quin hodie omnem poenae irrogationem arbitrariam censent, idque evincere conantur, poenarum definitiones jure Romano comprehensas, in foro Germanico neutiquam receptas esse. Quam sententiam, uti nunc sub examen non revocabo, ita a jure prorsus alienum est, omnem poenae, certo jure definitae usum, in foro patrio nostro negare, sive ex legibus Germanicis, sive peregrinis exempla accersenda veniant.

§. III.

Si ergo, quid sentiam, fateri licet, casuum diversi-
 tas distinctum quoque judicium exposcit. Si forte re-
 is sententia judicis condemnatis, venia danda, aut poe-
 na durior ex mera gratia temperanda est, res redit ad
 Principis arbitrium, nec sibi iudex, nisi indulgente sum-
 mo Imperante, arrogare quicquam juris potest. Sub-
 limior & eminentior est haec potestas, & ordinariae ju-
 risdictionis limites excedit. Sed haec regii juris species ad
 institutum meum non pertinet. Alia & ab hac diversa
 poenarum mitigatio est, quae ex causis justificis proce-
 dit, sive illae ex ipsis facti circumstantiis nascantur, sive
 post consummatum delictum superveniant, dummodo
 a lege probatae, ad minuendum poenarum rigorem
 valeant. Sed in illis poenae minutionibus, quas facti
 circumstantiae suggerunt, ut & in poenis, quas arbitra-
 rias dicimus, jus ad factum magis adplicat iudex, &
 poenam, lege licet statutam, locum non habere ob de-
 ficien-

ficientes facti qualitates, pronunciat, quam pœnam vere irrogatam, aufert, aut minuit. Idque innuere mihi *VLPIANVS in l. 13. ff. de pœn.* videtur, quando *Magistrati licere, ait, quam vult sententiam ferre vel gravioſam, vel leniorem.* Laxiorem enim judici potestatem indulgere, ipsa rei & varia factorum emergentium indoles jubet. Sed si quæ emergant causæ pœnam lenientes, quas legum autoritas firmat, judicem recte eas in iudicando sequi, extra dubitationem positum videtur, quamvis pœna lege definita fuerit. Quod enim Pontifex rescripsit in *c. 4. X. d. O. & P. J. D. Si tale fuerit negotium, quod certa exinde pœna in canonibus exprimat, eandem infligas, alioquin ipsos pro delicti qualitate & causæ, secundum tuum arbitrium puniri procures,* sententiam hanc potius confirmare, quam confutare videtur. Non enim pœnæ definitio mitigationem lege suffultam excludit, quin potius iudex non temperans, lege iubente, aut permitte, pœnæ gravitatem, officii limites transgredi censeatur.

§. IV.

Dantur causa pœnam mitigantes,

Et dari omnino causas pœnas lenientes, iudicis arbitrio relictas, easque tum lege expressâ, tum usu rationeque probatas, nemo est rerum forensium paulo peritior, qui nesciat. Loquuntur illud complura legum documenta, imo longius progreditur sensus misericordiæ inter gentes, adeo, ut plenam delicti veniam ob varias causas condemnatis datam deprehendamus. Vid. *COCCEJ. Dissert. de excessu pœnarum, c. 2. n. 12.* *RHETII Dissert. de misericordia intempestiva.* Olim apud Roma-

Romanos pœna omni liberabatur ad supplicium ductus, qui in Vestalern inciderat, teste PLVTARCHO, in *Nama*. Huc etiam concessa ob diem insignem, & publicam lætitiã, criminis abolitio, & reorum liberatio pertinet, cujus in *l. 8. §. 12. ff. ad Sc. Turp.* mentio occurrit, & quod de feriis Paschalibus in *l. 3. C. d. Episc. audent.* habetur. Sed hæc a scopo aliena sunt. Revertor potius ad causas pœnas mitigantes, in quarum censum complures referri non nego, spurias non minus, & ab Interpretibus confictas, quam veras & legum autoritate munitas, quas ab illis separandas esse, videndumque, quid distent æra lupinis, æquus rerum censor facile concedet. Sunt, qui furem rupto laqueo patibulo decidentem, fati clementia adjutum, a pœna mortis liberandum censent. Affirmant nonnulli, mitigandam ultimi supplicii pœnam, favore matrimonii, si fœmina condemnato nuptura, pro eodem intercedat. Conditionis delinquentium non minus, quam dignitatis in pœnis insignendis rationem haberi jubet *l. 3. ff. ad Leg. Corn. d. fcar. O. C. C. art. 137.* Porro disquire videas Jctos, occasionem suppeditante *l. 31. ff. de pœn.* an ob artis excellentiam recte temperetur pœnæ meritum? Rectius intercessionem conjugis innocentis adultero, aut ablatæ rei restitutionem tempestivam, furi profuturam statuimus. Non placet, largiorem exemplorum messem congerere, quam conquirere volenti, legum causarumque Criminalium Compilatores, satis amplam atque copiosam suppeditant. Sed quæcumque demum ejus generis causæ allegari soleant, ubi jus ad facta applicatio tentanda est, ipsa satis docet experientia,

perientia, non semper expetitur esse, quantum in mitigandis criminum poenis, causæ illæ valeant. Rem ipsam arduam esse, & difficilis iudicii, apud omnes in confesso est; Et effecit omnino rei gravitas, ut inaugurale specimen editurus, dogma Jctorum, *de mitiganda criminis pœna ob diuturnitatem carceris* feligerem, in eoque explicando elaborarem.

§. V.

*Thematis
dignitas &
perplexitas
adducitur.*

Et sane plus vice simplici mihi in foro versanti, casus criminumque species occurrerunt, ubi inter defensionum momenta, carceris squalor diutius perpeffus, dubio plerumque eventu effectuque allegatus, ansam curatius expendendi dedit, in quibus criminibus, & quo valore hoc defensionis argumento utendum sit? Stimulum calcarque in hoc stadio decurrenti addebant, tum favor liberationis, & rei gravitas, tum rerum legumque criminalium perplexa indoles, quæ inter tot summorum Jctorum labores, aliorum industriæ spicillegii colligendi uberrimam reliquit materiam. Accedebant Jctorum dissensiones, quæ effecerunt, ut inter dubia fori problemata, legislatoria potestate definienda, referri meruerit, quicquid de diuturniorum carcerum efficacia, ad minuendam poenam vulgo adseritur. Ita enim teste BERGERO in *Elect. Jurispr. Crim. p. 284.* Jcti Lipsienses in Consultationibus de casibus dubiis nonnullis Electori Potentissimo quondam exhibitis, sequentem in modum sententiam exposuerunt: *Obwohl nicht unbillig propter diuturnum carcerem, dem reo die ordentliche Strafe gemildert wird, so kan doch solches nur in dem Falle statt haben,*

haben, so ferne er zur Verzögerung nicht selbst mit seinem Klagen, Defension führen, oder in andere Wege Ursache gegeben, sondern solche anders woher entstanden. Hiernach wir uns jetzt in pronounciando gerichtet, gleichwohl aber, daß dieser Unterscheid in andern rechtlichen Collegiis nicht in acht genommen worden, vielfältig angemercket; Ad hæc ordo Jctorum Wittebergensium: Wir sind auch der Meinung, daß nicht allein diurnitas reatus, sondern auch diurnitas carceris bey einem Todschlæger keine Erlassung der Lebensstrafe würcfen könne, wenn gleich culpa judicis die Verzögerung des Processus geschehen, es wäre denn, daß in modo supplicii, einige Linderung folgen könnte. Was aber andere Delicta, auf welche per leges humanas die Lebensstrafe gesetzt ist, betrifft, wird die langwierige Gefängniß billig in Consideration gezogen, nicht allein, wenn solche Verzögerung durch den Richter selbst verursacht wird, sondern auch, wenn der Delinquent seine Defension schleunig nicht führen kan, als wenn er von entlegenen Orten Zeugniß beschaffen muß. Et certe digna res in Saxonia Electorali visa fuit legislatoris adminiculo, adeo, ut in Projecto novarum Decisionum anno 1699. confecto, ea, quæ numero XLIV. posita est Decisio, hanc causam penas mitigantem, integra tractet & definiat. Ut ergo institutum rite exequar, suoque ordine decurrat tractatio, primo loco fundamenta juris, rationesque proferre placet, ex quibus hæc doctrina deducenda venit, adjectis illis, quæ ad statum quætionis explicandum faciunt; posteriore loco, de doctrinæ adplicatione ad diversas delictorum species, sollicitus, quando & quo effectus carceris diurnitas allegari queat? exponam.

§. VI.

*Explicatur
l. 25. ff. de
pœn.*

Legibus adstrictum esse iudicis officium, eamque regulam in pœnis temperandis servandam esse, jam monui. Cum ergo, quæ sint iudicis partes in pœna determinanda, cujus rigorem reus, ob carceris molestiam justo diutius toleratam, moderari petit, exponendum sit, patet, tractationis initium non aliunde, quam ab ipsa legum sententia petendum esse. Succurrit autem effatum JCTI in l. 25. ff. de pœn. Si diutino tempore, ait MODESTINVS, aliquis in reatu fuerit, aliquatenus pœna ejus sublevanda erit. Sic enim constitutum est, non eo modo puniendos eos, qui longo tempore in reatu agunt, quam eos, qui in recenti sententiâ excipiunt. Ut vero conitet, Modestinum de carceris diuturnitate, iisque criminum reis sensisse, qui ex vinculis causam dixerunt, quid sit reatus, quidve diutino tempore in reatu esse denotet, explicandum est. Reatum veteres, uti recte colligo ex BRISSONII L. II. select. antiqu. cap. 1. quod totum de ordine exercendorum publicorum iudiciorum agit, & in eruditissimo opere de form. p. m. 467. statum eorum dicebant, qui inter reos criminum recepti erant. Solebat, qui ad accusandum properabat, rei nomen deferre apud Prætores, cujus de ea causa erat cognitio, idque in tabulas reorum, quæ publice in ærario suspensæ erant, recipi postulabat, & qua lege reum accusare vellet, declarabat. Idque indicat CICERO pro Cluentio c. 31. Hærebant, inquit, in tabulis publicis reus, & accusator. Sic inter reos quis receptus, sed nondum in reatu esse dicebatur. Subscribebat quoque accusator libello sanguinis, quo se nomen rei detulisse profitebatur,

Quid reatus?

tur, seque ad similitudinem supplicii obstringebat, v. l. 7. ff. de accus. & HENR. BRENCMANNVM de L. Rem-nie exitu c. LX. die constituta reoque in jus vocato, si is præfens crimen negabat, dies inquirendorum crimi-num peti & concedi solebat, reus vero hoc modo legi-bus interrogari, & in reatu constitui dicebatur. Idque iterum CICERO decus illud togæ Romanæ, nos edocet, dum orat. pro Domo, c. 29. *Quis me, ait, unquam ulla lege interrogavit? quis postulavit? quis diem dixit?* Et ASCA-NIVS PEDIANVS Proëm. in Verr. c. 2. *Quid est reum fieri, nisi apud Prætorum legibus interrogari?* Rei vero præfen-tes, quorum nomina delata receptaque erant, ante con-fessionem, in liberis custodiis apud Magistratum, vel alios habebantur, post confessionem, in publicos carce-res & vincula conjiciebantur v. SALLVST. de bell. Catil. c. 49. l. 5. ff. d. cust. & exhib. reorum.

§. VII.

Erat vero eorum, qui in reatu constituti erant, sa-
 tis misera conditio. Conquirebant Patronos, & posi-
 ta toga alba, sordidam sumebant, inde sordidatos pro
 reis dici apud veteres autores eruditi observant. Sic
 de Vitellio Imperatore notat SVET. c. 8. eum *reis sordes*
dempnisse. Promittebant barbam & capillos, ut constat
 ex GELLIO, N. A. L. III. c. 4. Absentes rei annotaban-
 tur, publice perquirebantur, adesse Edictis jubebantur.
 Et gravissimum omnino erat, tolerare carceres & vin-
 cula, & imminentem dignitatis, famæ, bonorumque
 jacturam inter spem metumque prævidere, ludibrio
 esse inimicis, & cum periculo sanguinis judicii aleam
 B
 expe-

experiri. Hinc recte, quæ supersunt antiquitatum Romanarum monumenta docent, miserabilem reorum fuisse faciem, totumque corporis habitum pallentemque vultum, sæpe quoque amicos & cognatos pietatis sensu incitatos, & in luctus societatem tractos, secundum illud MARTIALIS

Si det iniqua tibi tristem fortuna reatum,

Squallidus hærebo, pallidiorque reo.

Et licet non semper ex vinculis causam dicere reus cogeretur, sed cautione interposita vadibusque datis, custodia molestia liberaretur; durum tamen erat, omnis fortunæ statum imminente fato, in periculum adductum, & ex incerto eventu pendentem, inter animi mœrorem & trepidationem, diutius tolerare. Reatus ergo vocem, quicquid molestiæ criminum reis ex nominis delatione, & instituta accusatione imminebat, & cum primis carceris squalorem denotasse, certissimum habetur.

§. VIII.

Dissensus
Dd. in explicatione d. l. 25. notatur.

Ab hac legis 25. ff. d. pœn. explicatione perperam recedunt Jcti principes non pauci, aut diutinum reatum cum criminum præscriptione, quam vel quinquennale, vel vicennale fere esse constat, v. CVJAC. L. IV. c. 14. confundentes, aut minuendam criminis pœnam ob solum temporis lapsum statuentes, v. THE-SAVRYM Dec. 76. VIVIVM Dec. 11. & GVAZZINVM Oper. Crim. p. 103. Sed in magno illos errore versari, præter ea, quæ hæctenus de reatu disserui, tradita JOH. à SANDE L. V. Tit. 9. def. 1. solide demonstrant. A

rea-

reatu diutino, ex *Modestini* sententia, differre præscriptionem criminum, inde clarissime perspicitur, quia reatus diuturnior poenam saltim minuit, præscriptio, penitus tollit, & extinguit. Nec rationem habet sententia, quæ solam temporis moram delicta, eorumque poenas minuere asserit. Ajunt equidem, præsumi emendationem vitæ, in eo, qui post perpetratum delictum, per longum temporis tractum a delinquendo abstinuit, & probitatem morum comprobavit; nec post diutinum tempus, recte sumi supplicium a nocentibus, in exemplum aliorum, quia ex temporis lapsu inducta præsumitur oblivio. Addit *RAINALDVS CORSVS Indagar. L. II. c. 19. diutinum tempus non minus decennio regulariter æstimari secundum §. 1. Inst. de Usuc.* Hæc argumenta si quicquam valerent, non sublevanda esset, aut minuenda delinquentis poena, ob diutinum tempus, post perpetratum delictum exactum, sed profus remittenda. Cessantibus enim causis poenarum finalibus, quid præstat poenarum applicatio? Certe præsumpta improbitatis emendatio, quam metus poenæ simulare docuit, rem non conficit. Et quis nescit, criminis memoriam reviviscere, si post decennium vel plurium annorum decursum, judici, quis delictum commiserit, aut ubi degat delinquens, innotescat, poenæque exequendæ ipsi enascatur occasio. Sed instant dissentientes, & quod *MODESTINVS diutinum reatum* dixit, de sola temporis diuturnitate post crimen admissum autoritate *Plini explicandum* putant. Refert *PLINIVS Lib. X. ep. 40. ad Trajanum*, in civitatibus plerisque Ponticis ad opus publicum

blicum damnatos, publicorum servorum officio, ministerio-
 que fungi, atque ut servos publicos annua accipere. Hæ-
 sitabat Plinius, quid de his statuendum. Dubitatio-
 nis causas his reddit verbis: Nam & reddere pœna post
 longum tempus plerosque jam senes, & quantum affirmatur,
 frugaliter modesteque viventes, nimis severum arbitrabar;
 Et in publicis officiis retinere damnatos, non satis honestum
 putabam; eosdem rursus a republica pasci otiosos, inutile, non
 pasci, etiam periculosum existimabam. Hos TRAJANVS,
 Princeps legum & æquitatis servantissimus, neutiquam
 a pœna liberandos censuit, quin potius rescripsit Plinio,
 erit autem, ut epistola sequens nos edocet, vel hoc
 maxime corrigendum, quod qui damnati ad pœnam erant,
 non modo ea sine auctore, ut scribis, liberati sunt: sed etiam
 in conditionem proborum ministrorum retrabantur. Qui
 igitur intra proximos hos decem annos damnati, nec ullo ido-
 neo auctore liberati sunt, hos oportebit pœnae suæ reddi: Si
 qui vestitiores inveniuntur, & senes ante annos decem damna-
 ti, distribuamus illos in ea ministeria, quæ non longe a pœna
 sint. Optima leges Quiritum interpretandi argumen-
 ta, ex iis scriptoribus desumi non ignoro, qui florente
 Roma floruerunt; & concederem, locum Plinianum
 juvare dissentientes, si speciem exhiberet, quæ in dis-
 quisitionem venit. Sed differre reatum tum a crimi-
 ne ipso, tum a pœna jam inflictâ, extra dubium posi-
 tum videtur. Cum ergo Plinius Trajanum de iis
 consuleret, qui post pœnam damnationis in metallum
 justa sententia irrogatam, Cæsare inconsulto, liberati
 erant, admotique ad ministeria servorum publicorum,
 quos

quos libertinæ conditionis fuisse constat, fide Autorum veterum, patet causam ab hujus litis specie prorsus esse alienam. Porro nec hos a pœna immunes Cæsar pronunciat, sed ad statum damnationis revocandos, nisi ultra decennium ministerio publico functos, nec hos aliter liberandos, quam ne functiones eorum longe a pœna distent. Forte & Trajani Rescriptum singularem continet gratiam, quæ ob circumstantias facti indulta, jus commune constituere nequit.

§. IX.

Sed non sufficit ad sublevandam pœnam teste *Temporis* destino reatus, nisi *diutino tempore* perpeffus. Quæ er-^{quantitas} go in diuturnitate temporis æstimanda, ineunda sit ra-^{in carceris} tio, ut inquiramus, operæ pretium videtur. Et licet ^{diuturnita-} forte res ad iudicis arbitrium referre jubeant facti cir-^{te requisita.} cumstantiæ, quæ hanc pœnæ mitigandæ causam ple- rumque comitari solent, eoque jure nostra ætate hanc quæstionem definiendam, Jctorum suffragia confir- ment, juvat tamen ex Romani juris latifundiis ea arces- sere, quæ Modestini verbis lumen probabili ratione adferre possunt. Certe sub libera Republica crimi- num cognitiones celeriter tractatas finitasque docent, quæ BRISSONIVS l. c. monuit. Nam postquam reus lege interrogitus erat, auditis per triduum testibus & sortitione iudicum facta, dies cognitionis dicebatur, quo audito accusatore, reoque defensionis argumenta proferente, illo ipso die reus iudicabatur. Sed eversa ab Imperatoribus populi libertate, hanc iudiciorum pu- blicorum rationem ab usu recessisse idem BRISSONIVS memo-

memorat. Augustum diuturnorum reorum, & ex quorum sordibus nihil aliud, quam voluptas inimicis quæreretur, nomina abolevisse, refert SVETONIUS C. 32. quod indicio est, Augusti ætate, fatis lento pede graduque accusationes fuisse peractas. Sed antiquiora illa Latii jura fusius persequi non placet; Videndum potius, qua ratione novo jure reatus diuturnitati obviam itum fuerit. Jubent Imperatores VALENT. & THEODOSIVS in l. 5. C. de cust. reor. ut eos, quos carcer tenet inclusos, convictos aut velox pœna subducatur, aut liberandos custodia diuturna non maceret. Sed hæc constitutio generalius præceptum de maturanda causarum criminalium decisione exhibet; specialiora suggerunt leges, quibus ad certos temporis cancellos in terminanda causarum criminalium tractatione iudex adstringitur. Congessit nonnulla quæ huc faciunt, CVJACIVS obs. L. I. c. 8. & L. XX. c. 13. Ante Justinianum annum spatium finiendis causis criminalibus præfinitum fuisse testantur l. 1. & 2. Cod. Theod. ut intra annum crim. quæst. & l. 2. eod. ad L. Corn. de falsis. Porro refert CVJACIVS posteriore loco argumentum Græcæ Constitutionis a Justiniano emissæ, quam CONTIVS latine versam titulo Cod. de custod. reor. ultimo loco, sed aliqua sua parte mutilatam inseruit, & cujus partem forte exhibet l. f. C. ut intra cert. temp. qua de tempore criminalis judicii, eum in modum cautum fuit, ut rei ex criminali causa leviori carcere detenti statim, ob crimen capitale intra XXX. dies, aut si res tam brevi spatio expediri nequeat, intra VI. Menses, vel annuo spatio judicentur, idque, ut putat laudatus JCTus observandum, si ex vinculis

foris nostris S^Ci Turpilliani contra tergiversantes, aut ab accusatione desistentes severitas. Potius inquisitorii processus ex Pontificii juris principiis a temporibus Innocentii III. ad nos deducti usus apud nos viget. In quibusdam provinciis, post peractam inquisitionem generalem, sicubi de corpore, quod vocant, delicti, ejusque veritate constat, accusationes per Fiscalem peraguntur, quæ usu & legibus patriis, non Justiniano jure reguntur. Qui aptior & rationibus publicæ utilitatis convenientior sit modus, non disputo. Non ignoro, quam exosum fuerit inquisitorii processus nomen, cum extirpandis hæreticis adhiberetur. vid. THOMASII *Dissert. d. orig. Process. inquisit.* & BÖHMERS *Jus Eccl'es. Tom. IV. L. V. t. 7. §. 144.* Sed nec desunt, quæ accusationibus solennibus, a privatis susceptis, objici queunt. Si regulas æquitatis & prudentiæ judices inquirendo teneant, nihil est, quod inquisitorium processum e republica ejiciendum suadeat. Et licet ulterius forte negari nequeat, ejusdem vestigia in jure Justiniano occurrere, v. l. 13. ff. de Offic. Pres. l. 7. C. d. accus. l. 6. C. d. cust. reor. atque adeo, quod de certo cognitionis criminalis finiendæ spatio eodem jure fancitum est, ad Processum inquisitorium adplicandum videatur, cum judici ex officio procedenti protelationes accusatorum metuendæ haud sint, ipsaque inquisitio ad summarias cognitiones teste MEVIO P. VI. d. 292. referatur; nullibi tamen metas jure civili præscriptas observari videas, quin potius per plures annos & integra lustra cognitiones delictorum sæpius protractas experientia testatur.

§. XI.

Sed ut telam, quam cœpi, pertexam, nocere mihi potius rei forensi, quam eandem adjuvare videntur, qui causis criminalibus definiendis, certum spatium constituunt. Probat sententiam hanc diversa causarum indoles. Dantur casus, quibus celerrime deveniri potest ad sententiam. Accidit hoc, si sponte confiteatur reus, si evidens facti veritas, si in flagranti delicto reus deprehensus. Ast gravius enascitur judici negotium, si delictum occultum, si reus delictum negat, & ad convincendum ne tormenta quidem sufficiunt, si testes & probationes e longinquo arcessendæ. Aut ergo iudex ad breve spatium adstrictus, levi, quod dicunt, brachio, in causa gravi & perplexa, suo fungetur officio, aut spatia diversa constituenda, sæpiusque proroganda sunt. Rectius res iudicum conscientiæ, & quod inde sequitur, carcerum quoque diuturnitas eorum arbitrio definienda committitur. Respiciat vero iudex ad ea, quæ factum circumstant, & statum personæ, delicti gravitatem, defensionis momenta, carceris qualitatem in consilium admittat. Hæc cum in rerum criminalium tractatione poenarumque definitione semper attendenda veniant, & in Pragmaticorum Commentariis satis superque pertractata sint, fusius non persequar, sed adjiciam potius exempla nonnulla, rem ipsam illustrantia. Sic HORNIVS *Classe XV. Sentent. 13. p. 1043.* casum refert, quo graviore injuriæ ministris Ecclesiæ, & maxime Superintendenti illatæ, propter carcerem VI. septimanarum levius puniæ. Ita enim *JCII Witebergenses*: Obwohl die denen Dienern gbtlichen

C
Worts

Causis criminalibus definiendis certum tempus præfigi nequit.

Worts Intuitu officii zugefügte Injurien, vermittelst der Inquisition und einer öffentlichen Strafe, billig zu ahnden; So haben wir zwar davor gehalten, daß, wenn man gleich auf die, von Inquisiten gar nicht, oder nicht gänzlich, gestandene, von denen Zeugen aber angegebene Injurien, keine Reflexion machet, auf die Abbitte, Landes-Verweisung, und Erstattung derer U. Kosten allerdings zu erkennen gewesen, nichts desto weniger aber, in Absehung des vom 23. April. bis 7. Junii 1697. erlittenen Gefängnisses, dahin geschlossen, daß mit der ordentlichen Landes-Verweisung, Inquisit zu verschonen. Aliud exemplum suggerit sententia Scabin. Lipsi. in causa Marien Herzogin adulterii reæ, ad Præfecti Dippoldiswaldensis consultationem dicta Mens. Jun. 1716. qua, ut verba concepta erant: Weil Inquisit mit der ihr verstatteten Defension bereits im Monath Decembr. des abgewichenen 1715den Jahres einkommen, und darüber rechtlich Erkenntnis einzuhohlen, gebethen, damit aber, auf des Coinquisiti protestation wider Verschickung derer Acten, vor Überreichung seiner Defension, angestanden, die letztere hingegen allererst den 19den May übergeben, und Inquisit, ohne einige ihre Schuld, in die sechs Monath lang, in gefänglicher Haßte enthalten worden, welche lange Zeit ihr allerdings zu einiger Milderung der Strafe zu statten kommen muß, poena ultimi supplicii, quam Saxonum leges dicunt, in fustigationem mutata fuerat.

§. XII.

L. 23. C. d.
pen. expli-
satur.

Alterum argumentum, quo carcerum molestias justo diutius toleratas, ad minuendam poenam reo profuturas esse, evincitur, Constitutio IMP. HONORII & THEODOSII in l. 23. C. de poen. suggerit. Ita vero fanaticum

citum legimus: *Omnes, quos damnationis conditio diver-*
sis exiliis destinatos, metas temporis præstitui in carceris
impleffe custodia deprehenderit, solutos pœna, vinculisque la-
xatos, custodia liberari præcipimus, nec formidare miseras
exilii. Cum species legis de temporali exilio concepta
 sit, casumque referat, quo reus exilii injuncti tempus,
 in carcere vinculisque exegit, videndum, an justa con-
 secutione ab Interpretibus ad regulam de minuenda
 pœna ob carceres diuturnos applicari queat? Et pri-
 mo loco, quæ fuerit exilii ratio, & Gentium & Roma-
 no jure, videndum est. Qui civitati ob delicta perpe-
 trata inveni, aut, quod sæpius in civitatibus democrati-
 cis usu venit, ob potentiam rerumque novarum stu-
 dium suspecti erant, solo patrio ejici solebant, inde Gen-
 tium moribus exilium pati dicebantur. Mitior erat
 conditio relocatorum, inter quos Romano jure insignis
 prodita est differentia. Exules jure civitatis privaban-
 tur, quod salvum atque integrum manebat relegatis:
 vid. BRISS. *Antiqu. Lib. III. c. 5.* Ad exilium enim aqua
 & igne interdicti adigebantur *l. 2. pr. ff. d. publ. jud.*
 Cum ergo exules ad peregrinitatem redigerentur, pa-
 tet, ejus effectum perpetuum fuisse, cum e contra re-
 legatio temporaria esset & perpetua. HVB. *Digress. p.*
195. v. CVJAC. L. VI. c. 25. Nova exilii species deporta-
 tio sub Augusto inventa fuit *v. l. 5. C. de SS. Eccles. l. 1.*
C. ad L. F. de amb. vid. exempla apud TACITVM *L. IV.*
Ann. c. 21. § L. VI. c. 30. CVJAC. *Lib. VIII. obs. 27.* anti-
 qua exilii ratione non penitus abolita, licet NLPPIANVS
 in *l. 14. §. 3. ff. d. bon. libert. exilium vice deportationis*
esse scripserit. Contradictorium ergo videri posset,
 C 2 quod

quod Augusti, in citata lege, de destinatis ad diversa exilia loquuntur, qui metas præstituti temporis in carceris custodia impleverunt, & adeo exilium temporarium irrogatum præstuant, nisi constet, exilii vocem latius interdum, & pro relegatione capi. Sic species exilii dicitur *relegatio in insulam in l. 5. ff. de interd. & releg.* quin etiam exilium in *l. 4. ff. de pæn.* de relegatione non minus, quam deportatione prædicari videtur. Nec quod in *l. f. ff. d. injur.* legitur, *exilium temporale*, & in *l. 4. ff. d. interd. & releg. exilium perpetuum*, re accuratius expensa, non alium, quam relegationis sensum admittit. Ex his colligo, speciem constitutionis de sola relegatione temporali intelligendam esse.

§. XIII.

Varia relegatorum conditio apud Romanos exponitur.

Erat vero eorum, qui ad tempus relegati erant, non eadem conditio, si eam cum aliis coercitionum modis conferamus. Equidem solum patrium relinquere cogebantur, & in eo maxime pœnæ meritum consistebat, sed dolorem inde conceptum, spes reditus leniebat. Retinebant bona, omniaque jura, quibus cives fruebantur, secus ac in perpetuum relegati, quibus solis, partem bonorum sententia auferre poterat *l. 38. §. 5. & 8. ff. d. pæn. l. 11. §. 3. ff. ad L. Falcid.* Nec perpetua relegatio peregrinitatem operatur, licet absque Principis indulgentia, hanc passim in patriam redire nequeant. Tantum insula egredi ipsis non licebat, cujus vinculo, ut loquitur MARCIANVS in *l. 5. ff. d. interd.* continebantur, si relegationis edicto certus locus statutus fuerat *v. l. 7. eod.* Cæterum nec carcerem, nec vincula

cula patiebantur, suo arbitrio res suas agentes, & tempore exacto redeundi veniam expectantes. Hæc si referamus ad Constitutionis adductæ casum, longe duriora perpeffi erant, qui in vinculis tempus interdicto definitum exegerant. Limites potestatis excefferat Magistratus, carcerem injuste continuans. Recte ergo Imperatores eos a pœna exilii immunes, liberatosque pronunciant. Cumque justum sit, ea, quæ prudenter constituta sunt, & generali æquitatis ratione nituntur, ad casus similes producere, quid vetat, ex dicta Constitutione hanc elicere regulam: *Carcerem diuturnum, & contra jus fasque perpeffam, reo proficere ad pœnæ remissionem, aut si hoc delicti gravitas non permittat, ad pœnæ mitigationem.*

S. XIV.

His, quæ hæctenus ex jure civili producta sunt, argumentis, novum ex carceris pœnarumque indole deductum accedit. Carcer, quamvis custodiae causa cum primis adhiberi soleat, nec a Romanis inter primarias pœnarum species referatur, test. VLP. qui in *l. s. ff. de pœn.* diferte ait, *Condemnationem ad carcerem vel vincula interdiciam esse*; naturali tamen non minus, quam civili ratione pœnæ speciem exhibet, & recte adferitur, justo duriolem, aut diuturniorem carcerem, gravissimam pœnam constituere, & in gravioribus delictis, justa æquitatis proportione puniendis in partem pœnæ cedere. Tenendum ergo, varium dari carceris usum, *custodiae, correctionis, supplicii.* Sed ad quemcunque demum finem obtinendum adhibeatur, custodia sive liberior,

berior, sive arctior, facile demonstrari potest, quam pa-
 rum a poenæ indole carcer distet. Quid enim poena,
 nisi coercitio improborum hominum, malum irrogan-
 do vel bonum adimendo exercita. Finem poenarum
 apprimè indicat *SENECA de Clement. L. II. c. 22. In Inju-
 riis*, qua voce omnis generis facta illicita seneca ex-
 pressit, *hæc tria lex secuta est; aut ut eum, quem punit, e-
 mendet, aut ut poena ceteros meliores reddat, aut ut sublatis
 malis, securiores ceteri vivant.* Formalis autem poena-
 rum ratio in incommodo & molesto consistit, quod
 reus ob scelus admissum sustinere tenetur, quod *GRO-
 TIUS de J. B. & P. L. II. c. 20.* malum passionis vocat,
 ob malum actionis inflictum. Possunt ergo tot poe-
 narum species constitui, quot molestiarum, incommo-
 dorum, bonorumque, quibus poena delinquentem pri-
 vat, genera extantiora occurrunt. Hæc evidenti ratio-
 ne niti, nemo facile negabit, qui indolem poenarum se-
 cundum naturalia justæ principia expendit. Sed cum
 gentium legibus, in censum poenarum carcerem & vin-
 cula relata sciamus, videndum, an carceris molestia ea
 contineantur, quæ poenarum indoles requirit. Et
 quid magis restringit libertatem, suavissimum illud
 mortalium bonum, quam carcer? Inde pro servitutis
 specie Jctis habitus *v. l. 2. ff. d. lib. bon. exhib.* Et car-
 cerem perpetuum morti æquiparari tralatitium est.
*Eleganter carcerum calamitates Imperatores in l. 23. C. d. poen. immensorum cruciatuum supplicia dixerunt, addita
 ratione, quia carceri mancipati auræ communis haustu, &
 lucis aspectu privantur, & catenarum ponderibus prægra-
 vantur.* His ergo molestiis affectos homines improbos,
 quis

quis neget, ad emendationis propositum perducī posse, si modo animus scelerum usu induratus, emendationem admittit. Quis dubitet, carcerum horrorem, quem sola rei recordatio incutit, ad alios a delinquendo deterrendos suffecturum, adeo, ut etiam hic sensus mali ad paucos, metus ad omnes perveniat, quod suprema in pœnis infligendis lex esse debet, & justa ultione securitati publicæ consulatur.

§. XV.

Sed etiam Gentium moratorum instituta, & cum- *An carcer sit pœna, dis-*
 primis Romanæ leges agnoverunt, carceris molestias *quiritur.*
 ad pœnæ gravioris exempla, speciesque referendas esse. Nolo pluribus de carcere perpetuo agere, de quo nonnulla notatu digna collegerunt ALEX. ab ALEX. *Dier. Gemal. L. III. c. 5* & CÆLIVS RHODIVS *Leſt. Antiqu. Lib. XVII. c. 8*. Romani adeo abhorrebant ab hac condemnationis pœnæque specie, ut nollent prorsus liberum hominem ad perpetua vincula adigi v. l. 35 ff. *d. pœn. l. 6. C. cod.* Severior fuit Pontificii juris disciplina, quo, ne Clericos, de atrocissimis criminibus accusatos, convictosque, iudici seculari puniendos relinquere cogerentur, carceris perpetui pœnam, ultimo supplicio æquiparatam, introductam novimus. vid. C. 27. X. d. V. §. Sed hæc ab instituto aliena videntur. Nostras vero meditationes confirmat *Divi Pii rescriptum*, cujus sententiam nobis exhibet VLP. *in l. 3. ff. d. eust. §. exhib. reor.* scilicet iussit Imperator eum a vinculis liberare, qui fideiussores dare paratus est, *nisi iam grave scelus eum admisisse constet, ut neque fideiussoribus, ne-*
 que

que militibus committi debeat, verum hanc ipsam CARCERIS POENAM ante supplicium sustinere. Eandem sententiam exhibet CONSTANTIVS Imperator in l. 2. C. d. cust. reor. Si quis ea, inquit, culpa vel crimine fuerit deprehensus, quo dignus claustris, carceris & custodia squalore videatur. Expresse hac lege carcer inter promeritas delinquentium molestias refertur, quo ipso, nisi me omnia fallunt, evincitur, eundem esse velut primum poenae gradum, quem ob delictum reus sustinet. Pontificum quoque decreta, quorum aliqualis in foro nostro autoritas viget, carceres, & cumprimis claustrales, inter poenas referunt, eo fine, ut de crimine convicti poenitentiam agant v. c. 27. in f. d. V. S. & c. 6. X. d. poen. c. 3. eod. in 6. Quod Germaniae leges moresque attinet, eo minus dubitandum, eas quoque carceris angustias coercitionibus delinquentium annumerare, quo certius, quae ex ipsis rerum judicatarum documentis nascitur experientia, demonstrat, & perpetui, & temporarii carceris poenam injungi delinquentibus. His ut sua constet veritas confer. O. C. C. art. 10. 216. 157. vid. quoque ex Const. Sax. P. IV. Const. 20. 28. 35. 42. & 45. & ex ineditis 8. von Fisch. Dieben. BEIER. ad C. C. art. 11. pos. 11. CARPZ. Pr. Cr. P. 3. Qu. 3. n. 64. & Qu. 130. n. 8. sequ. BERGER. in Elect. Jurispr. Crim. Suppl. P. I. p. 67.

Specialior
argumenti a
carceris mo-

§. XVI.
Sed ut redeam, velut ex diverticulo, & quae dicta sunt de carcere, speciem poenae habente, ad hypothesein de mitiganda poena ob carceris diuturnitatem, applicem,

cem, vulgatum illud hoc loco repetendum, *duriolem* ^{lestia dedu-} *pœnam, quam causa deposcit, non esse decernendam;* idque ^{eti applica-} in pœnis arbitrariis non minus, quam lege determinatio. ^{tio.} tatis observandum esse, æquitatis ratio dicitur. Cum ergo carcer diuturnior, & maxime durior, nec delinquentis culpa procuratus, pœnæ speciem constituat, pœnamque, quam leges decernunt, iudicesque delicto adplicent, insigniter aggravet, consequens est, pœnam citra æstimationem carceris, injuste in reum exerciti, determinatam, terminos jure fixos excedere, quin potius reum, tolerando carceres diutinos, jam coërcitionis partem exantlasset, quæ, ut suum cuique tribuatur, pœnæ omnino decedere debet. Idque crimen inter & pœnam necessarium æquilibrium, quod proportionem dicunt, requirit. Pertinet carcer ultra tempus modumque durius in reum exercitus, plerumque ad iudicum excessus, non puniendos solum, sed incarcerationis quoque morali æstimatione, ad petendum a iudice damni illati reparationem profuturos. Hoc si verum est, & si ulterius expendimus, pœnas reipublicæ deberi, ipsamque factis ministrorum, quales sunt omnino magistratus, obligari, quid magis principiis iusti convenit, quam ut rigor pœnæ dictatæ, per carcerem contra jus fasque diutius perpetratum, velut compensando minuatur. Quemadmodum unum idemque debitum bis exigere bona fides vetat; ita ob idem delictum duplici pœna aliquem afficere, æquitati repugnat, *v. l. 14. ff. d. accus. & l. 41. ff. d. pœn.* Quo sanctior justiorque pœnæ promeritæ irrogatio, eo magis cavendum, ne modum excedat. Quemadmodum vero hæc sententia

ta evidenti ratione nititur, ita certum est, ejus vim augeri, vel minui, concurrentibus aliis circumstantiis, quæ tam ad pœnas temperandas faciunt, quam carceris perpeffi injustitiam, evidentioram reddunt. De illis suo loco dicam; carceris vero injustitiam, ejusdem cumprimis squalor, & causæ protractæ cognitionis, aliunde, quam a culpa delinquentis provenientes arguunt. Pertinet ad scopum, ut de his distinctius videamus.

§. XXVII.

*Nonnulla de
carcerum
duritie asse-
runtur.*

Carceris necessitatem probat metus fugæ, quam gravioris criminis reus, semper meditari præsumitur. In hoc decernendo ut prudenter judex versetur, momente *VLPIANO* in *l. 1. ff. d. cust. Et exhibit. veor.* ad personæ delinquentis qualitatem, ad delictum ipsum, & denique ad indiciorum gravitatem, quæ reum suspectum faciunt, respiciendum est. Sed ponamus, quod hujus tractationis ratio requirit, carceres ab initio juste quidem decretos, sed diutius duriusque exercitos, ansam præbere disquisitione, an duriores fuerint, quidque ad sublevandum reum efficiant? Præstat ergo de carcerum conditione dispicere. Et licet sola libertatis privatio, quam patiuntur carcere detenti, satis incommoda sit, & ut loquitur *l. 7. ff. depos. mala mansio* recte audiatur; sit tamen interdum durior ex variis causis, adeo, ut in tormenti genus vel cruciatum evalescat. Sic si subterraneus fuerit, tenebris & squalore horridus, sanitatiq; noxius, si antrum & spelunca; infectis plena, **factore nociva**, quis non miserrimam crederet hanc habitationem

bitationem, quovis supplicio duriozem. His plerumque accedunt vincula, pondere immenso omnem ferme membrorum motum impediencia. Ut nihil de victu potuque satis tenui, de frigoris miseris, de for-
 dibus carcerum, aliisque molestiis addam, quæ Commentariensium sævitia nonnunquam, suo jam satis facto vel fato miseris, adferre solet. Non est, ut plura adjiciam, aut duritiem carcerum exemplis confirmem. Amplissimam eorundem messem colligere liceret, si, ut reliqua taceam, rerum retro actarum monumenta, solam sacræ inquisitionis, ut vocant, historiam excutere placeret. Sufficit, adhuc hodie dari ejus generis claustra, & infelices caveas, Romanorum *Tulliano & Robore*, vel *seculorum Lautoniis* pares, vel etiam squalore superiores. Quis has molestias diutius perpeffas torturæ non æquiparandas crederet? v. ZACH. *Quæst. Med. Legal. L. VI. Tit. 2. Qu. 2. n. 17. & 18.*

§. XVIII.

Fateor, delinquentium improbitatem, carcerum *Improbatus* vinculorumque acerbicatem interdum excusare. Ex *carcer du-* quò sceleratus quisque, fur, raptor, latro, sicarius, tor-*rrior & squa-* mentorum eruciatus durissimos perferre, & licet con-*lidus.* victi, præfracta criminis negatione poenæ rigorem eludere didicerunt, ipsa illis carceris molestia, poenæ loco videtur imponenda. Accedunt delinquentium quorundum artes, vinculis sese liberandi, carceresque probe munitos effringendi conatus, quibus ut obviam catur, durissima sæpe adhibere remedia fas est. Sed quicquid demum rigoris, propter reorum machinatio-

nes, interdum defendi potest, a squalore tamen carceris, & sævitia iudicem abstinere leges jubent. Licet Romæ post confessionem rite factam, reos in vincula coniectos testetur *l. 5. ff. d. cust. Et exb. reor. l. 2. C. eod.* sævitiam tamen carceris Cæsares improbasse ex *Constitutione CONSTANTII in l. 1. C. eod.* colligimus. Ex censu legum Germanicarum huc pertinet, *art. 11. O. C. C.* ubi conceptis verbis cautum: Daß die Gefängniß zu Behaltung, und nicht zu schwerer und gefährlicher Peinigung derer Gefangenen, solle gemacht und zugerichtet werden. In eandem sententiam concepta est *Constitutio Ferdinandi I.* quæ Lusatiæ Vasallis jurisdictionem criminalem concessit, inter alia injungens: Daß sie die Verbrecher, im Gefängniß verwahrt behalten sollen, nicht aber verhungern oder verschmachten, oder gar sterben, sondern sie dermassen ohne langen Verzug halten und rechtfertigen lassen, wie es die Rechte ausweisen. *vid. Cod. August. P. III. p. 105.* Idem exprimit *Const. Elect. Sax. 22. P. II.* in verbis: Es soll aber das Gefängniß, darinn er gefeet, ziemlichen und leidlich seyn, und er dermassen darinnen enthalten werden, damit ihm dadurch am Leben, oder Leibe, keine sonderliche und hohe Beschwerung zugesüget werde. *Conf. quoque Mandatum Regium de Duellis §. 57.* Superfluum puto, in causâ evidenti, & quam ipsa æquitatis ratio tueatur, plura legum sancita congerere. Quin potius ex his recte colligunt Jcti forentes, delinquentem ad declinandas carceris durioris molestias, superioris iudicis officium implorare, huncque posse Commissariis inspectionem carcerum delegare. *v. GAIL. L. I. obs. 26. Et BOERIVM Dec. 216. RVLAND. d. Commiss. P. II. L. 4. 67. STRYCK. in Dissert. d. carcere ad custodiam.* His ex-

go positis, & in facto occurrentibus, evidens redditur, quod supra asserui, carceris diuturnitatem, eo justius ad temperandam pœnam allegari, quo gravior, duriorque carceris perpelli conditio extitit.

§. XIX.

Ut vero diutinus aut durior carcer, ad minuendam pœnam proficit, ulterius requiritur, ne propria delinquens culpa dolove, moræ ansam dederit. Evidentem hujus sententiæ veritatem esse, ex generalioribus justis principiis cognoscimus, quæ suam cuique culpam imputari jubent. Pertinet ergo ad hanc, quam defendendam suscepi hypothesin, causarum commemoratio, quibus carcer diuturnior redditur, ut, quando reo favendum, inde clarius pateat. Has in multiplici positas esse differentia, nemo rerum criminalium peritus ibi inficias. Sic ipsa delicti gravitas, & factorum perplexitas, interdum remorantur cognitionem. Quis enim ferat desultoriam in cognoscendo levitatem, ubi de hominis vita, fama, bonis agitur. Recte MEVIVS P. III D. 167. n. 2. *Quanto majoris momenti, incommodi atque præjudicis est, quod petitur, eo tardius, & consideratius de eo statuendum.* Quas enim moras sæpe injicit cognitionibus criminum, veritas criminis investiganda, corpusque, quod vocant, delicti, eruendum, quo sine ad gravioris pœnæ executionem, ex principiis receptis, insuper habita sola delinquentis confessione, deveniri nequit. Quæ in utramque partem disputari de hac causa solent vid. apud CARPZ. *Pr. Crim. P. I. Qu. 17. n. 42.* WERNHERVM, P. IV. *obj. 4.* HEINECC. *in Diss. de religio-*

Prodest reo carceris diuturnitas non culpa.

ne iudicis, circa reorum confessiones. Finge porro, indicia dubiis esse implicata, quod in criminibus in occulto perpetratis, plerumque usu venit; fac, socios delicti, complicesque esse conquirendos, aut testes e longinquo arcessendos, aut requirenda ab aliis iudicibus probandi media, & novas protracti temporis causas habebis. Accedit processus criminalis, quo utimur, ratio, formalibus, ut Practici vocant, nonnullis adstricta, quas negligere iudex sine nullitatis vitio nequit. Sic non sufficit, reum delictum sponte confiteri; requiritur ad articulos responsio. Et Confrontatio forte in multis casibus ad actus pertinet, qui effectu plerumque destituuntur. Nec accusatio, quam moribus Germaniæ per fiscalem exercere solemus, suis, inutilibusque caret solemnibus, quæ finem litis non possunt non iusto diutius protelare. Rem concinne expressam legimus in *Ord. Crim. Brandenb. Cap. IV. §. 14.* Da man auch bisher wahrgenommen, daß an theils Orten, nach vollführter Inquisition, von denen Hof-Fiscalen, und dem Defensore, pro & contra, mit vielen Schrifften, so gar bis zur Quadruplic verfahren, dadurch aber nicht allein der Inquisitions-Proceß, der an sich summarisch seyn soll, sehr verzögert wird, sondern auch die Proceß- und Abzugs-Kosten sehr anwachsen, und die Gefangene ohne Noth, mit langwierigen und beschwerlichen Arrest gequälet werden. Sunt etiam nonnulli, qui ad fori criminalis subtilitates noxias referunt, vulgatam de convicto res, ad confessionem per tormenta cogendo, hypothesi. Hæc vero & ejus generis alia, quantum remorentur criminum cognitiones, quantumve miseriæ & afflictionis reis adferant, ipsa satis docet experientia. vid.

CHRIST.

CHRIST. GOTTFR. HOFFM. in *Diss. de insign. defect. Jurispr. Crim. Germ.*

§. XX.

Nec minus interdum moræ causa, in ipso iudice *De mora*
 quærenda est. Non nego, iudici sæpe iusto plus cul- *carceris a*
 pæ in protractione litium imputari. Quis nescit ne- *judice &*
 gotiorum molem, quibus hodie iudices fere obrui so- *defensore*
 lent? Sed utut hæc ita se habeant, homines tamen *proveni-*
 sunt, qui rebus forensibus regundis præficiuntur, & *ente.*
 suos etiam patiuntur manes. Sic accidit nonnun-
 quam, ut ipsi iudices, sive negligentia & laboris tædio,
 sive animi impetu excitati, causam remissius agant,
 reumque sub carceris squalore & vinculorum onere
 gementem data opera negligent. Militat equidem pro
 iudice præsumtio, quod rite suo officio functus sit, sed
 ipsa tamen facti evidentia sæpissime hanc elidit. Quam
 male iudiciorum Antistites, hac ratione conscientia
 suæ, famæque consulant, quamque parum suo satisfaciant
 officio, id cum primis indicio est, quia omni, quo
 possunt modo, pro defendendo reo solliciti esse tenentur.
 confer. WERNH. P. V. *obs. 163.* LYNCK. *Resp. 119.* &
 175. Pertinere vero ad reorum defensionem, ut citissime
 carceris & vinculorum squalore liberentur, nemo
 negabit. Et huc referendum puto, si iudex in testibus
 examinandis negligens, si denegando defensionem, ap-
 pellationibus, recursuique ad superiorem ansam det, si
 rei examen præter necessitatem differat. Idem iudicium
 ferendum, de Collegiis Iurorum, si acta criminalia
 ad concipiendas sententias transmissa, ob nimios
 eosque

eosque arduos labores, sero remittunt. Denique inquisitionum longius, quam par est protraharum causa, in reorum pervicacia & prætracta negandi libidine quaerenda est. Sæpe videas in flagranti, quod dicunt, deprehensos, aut factum ipsum, aut delinquendi animum negare audacius, & confessiones tormentis elicitas, revocare frequentius, fatis se felices reputantes, si maximis molestiis, & morte ipsa durioribus, sanguinem vitamque redimant. Adde his frivolas & iteratis vicibus tentatas, inani plerumque conatu defensiones. Certe contentio Advocatorum, studiumque defendendi reos, variis abusibus ansam dedit. Sic videas, defensores id agere, ut evidentia obscurent, fictisque factorum interpretationibus confundant iudicem, aut eos, qui jus respondent, quamvis ipsi sæpissime experiantur, verum esse illud Poëtæ: *Causa Patrocinio non bona peior erit.* His artibus, non per aliquot menses aut annum, sed per plures annos lustraque integra, cognitio- num finis protelari solet. Illustrat hæc fatum notissimi quondam Cancellarii Saxonici, *Nicolai Crellii*, quo ille post decennem carcerem & Processum, defensionesque tanto temporis spatio peractas, demum anno 1601. ultimo supplicio affectus est. vid. MÜLLERI *Anal. Sax.* p. 228.

§. XXI.

*Dicta exem-
plis illu-
strantur.*

Hæ carceris protracti cause, si morali æstimatione, cum delinquentis obligatione ad subeundam pœnam promeritam, conferantur, facile patet, parum præsidii reo illam carceris molestiam adferre, quæ proprio il-
lius

lius facta contracta est. Et licet ignoscant leges ei, qui sanguinem suum, qualicumque ratione redemptum voluit, ut est in *l. i. ff. d. bon. eor. qui T. c.* id tamen non nisi de licitis defensionis mediis, iisque legitime adplicatis, intelligendum venit. Sic Scabini *Lipsienses* M. Octobr. anno 1716. responderunt, ad Consultationem *D. Dürfelds*, in causa *Julii Stefens*, ubi diutini carceris ideo nulla habita ratio, quia, ut loquebantur rationes decidendi, Inquisitens bisheriges Gefängniß, theils durch seine Defension, theils durch die benöthigten Untersuchungen, folglich nicht culpa terü, oder casu sich verzögert. Paria observavi M. April. anno 1715. Jctos eosdem, Præfecto Schwarzenberg. in causa, contra *Joh. Fr. Pietschen*, respondisse, & Mens. Sept. 1717. ad Consultationem des Ober-Auffsehers in *Eisleben*, in causa *Joh. Casp. Käuffmannum* concernente, adjectis sententiæ verbis: Auch keine sonderliche Absicht, auf das erlittene Gefängniß, hierbey zu nehmen, nachdem dessen Langwierigkeit, guten Theils durch des Arrestirten Verweigerung, der schuldigen Antwort auf Artikel, mit veranlassen worden. Pertinet etiam huc sententia, qua in *Judicio quodam ecclesiastico* in terris *Marchionatus Lusatie inferioris*, an. 1707. *Concionator J. P. duplicati adulterii cum duabus conjugatis foeminis reus*, post impetratam uxoris suæ remissionem, in pœnam perpetuæ relegationis condemnabatur, rationes sequentem in modum additæ: In übrigen, obgleich P. eine lange Zeit in gefänglicher Haft sich befunden, auch von seinem Amte suspendirt gewesen, dennoch er größtentheils, durch sein hartnäckiges Längnen, solches verursacht, und da er sonderlich in Ansehung seines Amtes, so grosses Aerger-

E

nif

nist bey denen obgedachten Weibes-Personen, als seinen Weicht-Kindern, und sonst verurtheilt, darauf nicht zu sehen. Non mitius iudicium experietur reus, si ipsa delicti, factique veritas exploranda, carceris diutini causa fuit. Qui enim in illicito facto versatur, ad omnes effectus, ex natura delicti descendentes tenetur. *arg. l. 6. C. ad L. J. d. vi publ.* Placet his annectere sententiam, quæ in *Proyecto novarum Decisionum* supra §. 5. adducto, his verbis expressa legitur: So wollen wir, daß, wenn die Inquisition an sich selbst, einen langen tractum temporis erfordert, oder auch der Gefangene durch sein boshafftiges Verneinen, Defension führen, Angeben ausländischer Zeugen, oder in andere Wege, die Beschleunigung der Inquisition verhindert, und zur Weislaufftigkeit selbst Anlaß giebt, ihm die Hafft, darinnen er inzwischen behalten worden, gar nicht zu statten kommen soll. Exemplum notatu dignum huc pertinens, observavi in sentent. *Scab. Lips. M. Mayo 1707. ad consultationem Praef. Lips. in actis Inquisitionis Christ. Schmidten* concernentibus. Ita enim pronunciaverant: Woraus zugleich erhellet, daß sich Inquisite, über ausgestandene Gefängniß, zu beschweren nicht Ursache habe, indem wegen des vielen noch bey ihm gefundenen, und versteckt gewesenen, auch davon bereits ausgezahlten Geldes, die Sache eine mehrere Erkundigung, ob er vielleicht von denen übrigen Complicibus, und Mith-Verfälschern, noch weiter graviret werden möchte, wohl verdienet, wie er denn gleichfalls, mit seinen hin und wieder unternommenen Lügen, und variiren, und denn mit der geführten Defension, in welcher er obiges insgesamt, der Gebühr nach, nicht abgelehnet, den Fortgang der Untersuchung, eine ziemliche Zeit verzögert hat. *re.*

S. XXII.

Sed meliora fata sperabit reus, sicubi carceris diurnitatem vel ex iudicis mora, vel fatali casu, vel a tertio profectam, allegare valet. Et de iudicis negligentia jam satis egimus. confer. STRYCK. *Dissert. d. mor. a iudicis negligentia, vel corra iudicis c. 3.* Prodest vero inquisito iudicis mora, licet ille justam excusandæ moræ causam adferre possit. Sed quid, si complices forte litis protrahendæ, & diutini carceris occasionem dederint? Iniquum esset, rei in squalore carceris hærentis conditionem, tertii cujusdam malitiæ, deteriorem fieri. Proderit ergo hæc reo moræ causa, ad mitiorem pœnam. Et in eum sensum jus dixisse memini *Scab. Lips. M. Novembr. an. 1719. ad Consultationem Præf. Misenens.* reumque George Stübern, a pœna capitali, ad quam per sententiam jam damnatus erat, liberasse, weil, ut habent verba sententiæ, die Coïnquistin, zu unterschiedenen mahlen vorgegeben, als ob sie einen Ehemann habe, und man deshalb Erkundigung eingezogen, solches aber allezeit falsch befunden worden, daß also darüber drey Monath vergangen. Aliud exemplum jam supra §. XI. allegavimus, nec minus huc pertinet sententia, quam exhibet die Nachricht von denen Räubern des Pfarrers zu Edderitz P. 2. p. 129. § 135. Et quemadmodum casus fatalis nemini imputari potest; ita neutiquam damno inquisiti cedit, si protelata inquisitio fato casuque, quem præcavere, in ejus viribus & potestate, positum neutiquam fuit. Nec minus reum adjuvandum puto, si partim sua, partim aliena culpa fatoque, litis criminalis tractationem impeditam esse patet. In dubiis enim quæ-

tionibus, mitiorem sententiam æquitas eligere jubet. Ejus generis exemplum a *Scab. Lips* decisum M. Januar. 1717. in causi adulteræ *Reg. Magd. Rödelin* ad Consultat. *Præs. Reichemb.* datum sistit, cui inserta erat sequens, quæ huc facit, clausula: Im übrigen ihr einiget massen zu statten kömmt, daß sie schon seit dem 23sten May an. 1715. gefangen gefessen, und zum Theil ohne ihr Verschulden, es so lange sich verzogen. Sed quid, si defensoris factio, mora commissa fuerit, numne adjuvandum reum dicamus? Negativam tuerur, quod defensor mandato inquisiti ejus partes tueatur, illius proinde factio hic teneatur; At, qui reo favent, contra sentiunt, nec defensoris culpam dolumve, inquisito imputandum censent, quippe qui plerumque eorum, quæ agit moliturque defensor, ignarus, non nisi in licitam, justamque defensionis rationem, consensisse præsumitur. Placet his addere, quæ de defensoris mora coercenda inserta leguntur *Concepto novæ Decisionis Elect. Sax.* sæpius allegatæ. Injungitur ibidem iudicibus rerum criminalium: Jedesmahl, wenn, wegen der Inquisiten, sich Defensores anmelden, jene zuförderst, ob es mit ihren Willen geset ehe, oder nicht, zu vernehmen, und zugleich sie, daß der Verzug der Sache ihnen nicht zu statten kommen könne, zu erinnern, im Fall sie auch in die Defension nicht willigen wollen, und daß es bloß zum Verschleiff geschehe, erachtet würde, den angegebenen Defensorem entweder alsobald abzuweisen, oder von ihm das Juramentum malitiæ zu exigiren, auch hernach, bey verspürter bößlicher Aufhaltung der Sache, demselben mit empfindlicher Strafe anzusehen.

§. XXIII.

Quæ adducta sunt de causis carceris diuturni, ad *Prodest quo-*
 eum casum pertinent, si cognitio criminis diutius pro- *que reo, si*
 tracta fuit, iuste caeteroquin ob delicti atrocitatem, & *injuste in-*
 indiciorum pondera, decreto carcere. Sed nec ab hac *carceratus*
 tractatione illi casus prorsus alieni sunt, quando ju- *fuerit.*
 dex, vel deficientibus legitimis suspicionis causis, ad
 decernendum carcerem properavit, vel in delictis, pœ-
 nam corporis afflictivam non merentibus, oblata
 cautione, liberationem a carcere petenti reo, eandem
 contra jus fasque denegavit. Judicem ad carcerem
 circumspicte procedere leges jubent, idque ob gra-
 vissimas molestias, & famæ jacturam, quæ plerum-
 que cum incarceratione conjunctæ esse solent. Quod
 TRAJANUS, in l. 5. ff. d. pœn. rescripsit *Affiduo Severo:*
satius, esse impunitum relinquere facinus nocentis, quam
innocentem damnare, id suo quoque modo ad injustos
 carceres applicari potest. Idque innuere videtur O.
 C. C. Art. XI. iudicibus officii limites, in carcere in-
 jungendo observandos præscribens, quorum præcipi-
 tantiam graviter notat STRYCK. in *Diss. de periculo pe-*
nitentis c. 3 §. 14. Nec iudicem deficiens injuriandi
 animus excusat, cum injustus carcer, absque injuria
 ne concipi quidem queat. Hocque dubio caret, si
 plenaria sequatur absolutio. Sed fac, iudicem sine
 legitimis indiciis ad carcerem properasse, post, vel
 aliud, & ab initio incognitum facinus confessum esse
 reum, aut conversa, mutataque casus specie, finge,
 reum in carcere detentum confessumque, ob aliud
 crimen, absque sufficientibus indiciis, diutius detineri,
 E 3 quis

quis dignum mitiore poena incarceratum negabit? Quæ huc usque in medium produxi argumenta, pro temperanda fontium poena, ob carcerem diutinum, his quoque casibus, ob rationis paritatem, adplicanda veniunt. Et licet omnino vigor disciplinæ publicæ requirat, ut criminum rei, carceri mancipentur, nec facile, causa nondum discussa dimittantur, ne fuga, justa iudicii severitas eludatur; inde tamen recte colligitur, carceris necessitatem, deficiente fugæ suspicione cessare. Iudex ergo potestatis limites excedit toties, quoties apparet ex causæ circumstantiis, poenam graviolem dicitari non posse, ipseque oblatam a reo cautionem, pro liberatione a carcere impetranda, respuit. Indoles delicti satis instruit iudicis officium, nec cum excusat deficiens injuriandi animus, vel promissa a denunciante indemnitas, & publicam vindictam persequendi studium, cum ipsæ leges pro reo militent, improbentque carcerem, sine justa causa continuatum.

§. XXIV.

Quantum valeat carcer ad minuendam poenam, legibus defini-ri nequit.

Sed non sufficit demonstrasse, carceris diuturnitatem ad minuendam poenam prodesse; requirit etiam instituti ratio, ut, quantum ad hunc finem valeat, & in quibus poenis, delictisque, distinctius videamus. Legibus in hac causa certi quicquam non facile constitui posse, varia criminum poenarumque indoles satis indicat. Res ergo fere omnis ad prudentis iudicis arbitrium redit. Et quamvis in rerum criminalium tractatione & dijudicatione, non minus, quam

quam in litibus quibusvis civilibus, iudicis partes in eo sitæ sint, non ut suam de delictis promat sententiam, sed ut legislatoris voluntatem facto applicet, velut JCtissimus KRESSIUS in *Notis ad O. C. C. art. III.* rem eleganter expressit; vix tamen, ac ne vix quidem, rerum moralium varietas speciales, & singulis casibus, factisque adæquatas, admittit definitiones. Et quo gravius est de vita hominis, fama, statu, libertate, ob commissum crimen statuere; eo magis iudici incumbit ad eas, quæ in factorum illicitorum inquisitione emergunt circumstantias, tum dolum poenasque aggravantes, tum temperantes respicere, quæ cum fere infinitæ sint, nec certis regulis comprehendere facile queant; legislatores adegerunt, ut iudicium arbitrio locum relinquerent. Idque ipsæ leges fati nos edocent. Sic *O. C. C. art. 24.* conceptis verbis indicat: *Dasß nicht möglicß ist, alle verdächtliche Fälle und Umstände zu beschreiben conf. d. O. art. 18. & 31.* Inde nec singulis delictis, sua propria nomina data, & poenæ constitutæ sunt, evidenti argumento, & delicti, & poenæ æstimationem, in quamplurimis casibus, arbitrio iudicis prudenti consilio fuisse conceditam. Ad quid enim prodesset inadæquata legislatio, quam minima circumstantia, a legislatore non prævisa everteret. Idem iudicium de causis temperandi poenas definitas, aut arbitrarias mitius constituendi, ferre ratio eadem exigit. Sufficit ergo, causis mitigantes poenam, a lege indicatas esse, ipsam vero ejusdem ad facta applicationem, seu, quod eodem redit, specialius de causæ valore, in casibus singulis iudicium, iudici omnino

omnino relinqui debuit. Probant hoc exempla uno plura, unicum saltem proferam. Sic in l. 37. ff. de minor. TRIPHONIUS, Jctus ait: *Minor XXV. annis non meretur in integrum restitutionem, nisi quatenus interdum miseratio ætatis ad mediocrem pœnam judicem perduxerit.* Loquitur Jctus de executionibus pœnarum, in iisque beneficium restitutionis exulare afferit, permissoque judicis arbitrio, ob ætatis defectum subveniendi, pœnæque mitioris modum determinandi. Plura exempla ipsa O. C. C. art. 76. seq. suppeditat. Hæc si rite expendamus, patet, nec aliter in mitigatione pœnæ, ob carcerem diuturnum, esse sentiendum.

§. XXV.

*Quæ judicis
attendenda
veniant in
hoc arbitrio?*

Sed quibus illud judicis arbitrium fundamentis innitatur, paulo curatius explorandum est. Etenim, qui indeterminate, & velut potestate absoluta, & indifcrete concessa, ad judicis voluntatem justique sensum quævis dubia, & incerta remittunt, parum aut nihil mihi dixisse videntur. vid. FROMMANNI *Diff. d. norma. judic. arbitrii.* Judex in iis etiam definiendis, quæ certam regulam non habent, rationem & juris analogiam sequi tenetur. v. l. 13. ff. d. pœn. In hoc ergo studio, ut rite decurram, casus delictorum diversos, eosque inter singulares circumstantias fluctuantes, ad summa velut capita reducere fas est. Juvabit etiam nonnihil de pœnarum diversitate, & de mitigandæ pœnæ modis præmittere. Pœnam delicto conformem infligendam esse, tritum est, & in ore vulgi versatur. Ut ergo atrocioribus delictis pœnæ severitas re-

respondeat, legum conditores varias suppliciorum species invenerunt, quæ mortem quidem omnes, sed aliæ moriendi rationem leniorem, aliæ graviolem inferunt. Ad coercenda leviora delicta, leniores supplicio pœnas, exilium, fustium admonitionem, carcerem, opus publicum, multas invenerunt, adeo, ut quemadmodum criminum, sic & pœnarum gradus deprehendamus constitutos. Porro nonnulla crimina determinatam pœnam, vel lege divina, vel humana habent, in quibus mitigandis, restrictior omnino iudicis potestas est; alia e contra, pœnæ definitionem a iudice expectant. Nec in hac causa delictorum in atrocissima, atrociora, leviora, divisio negligenda est, quorum definitionem, ex relatione criminis ad publicæ salutis, privatæque securitatis læsionem, omnino accersendam putamus. Quodsi denique de pœna cujuscunque generis minuenda agimus, vel de supplicii mitiore specie obtinenda, vel de supplicio in aliam corporis afflictivam pœnam, vel de hac in relegationem, carcerem, multam, commutanda loquimur. His enim gradibus descendit pœnæ temperandæ ratio, uti eadem via pœnarum exasperatio ascendit. v. l. 4. §. 28. §. 13. ff. d. pœn. An hæc pœnæ mitigatio, eadem sit cum pœnarum surrogatione, qua pœna similis in dictatam interdum substituitur, ob justam causam, & quæ non ut gratiam, vel veniam aliquatenus rei obtineant, sed iustitiæ explendæ causa adhibetur, parum disputasse interest. In mitigatione pœnæ, pœna ad delictum, in surrogatione pœnæ, pœna dictata ad aliam pœnæ speciem refertur, illæque inter se comparantur. Sed cum pœnarum

narum exacta proportio difficillima sit, sæpius accidit, ut surrogata pœna, ea, quam sententia exprefferat, longe sit mitior. vid. CHLADENII *Diss. d. arbitrio judic. in pœn. commut.* BOEHM. in *Elem. Jurispr. crim. sect. 2. c. 1. §. 14.*

§. XXVI.

*Varia ex di-
ctis conclu-
siones dedu-
ctæ.*

Nunc, ad quid judici pœnam leniorem ob carceris diuturnitatem applicaturo, respiciendum sit, commemorandum venit. Et primo quidem loco ad delicti atrocitatem attendendum est. Hoc, quo magis lædit rempublicam, eo certius pœnæ mitigationem respuit, & pœnæ rigorem morali necessitate exposcit. Post videndum, an pœna legibus, iisque vel divinis, vel humanis determinata adsit, eaque omnia in factis obveniant, quæ leges ad pœnam ordinariam infligendam requirunt. Quemadmodum legum divinarum definitiones, omnem humani imperii potestatem superant, atque indispensabiles sunt; ita temperamentum iis adplicari, ad leniendam pœnæ severitatem nequit. Ast e contra, si pœnæ extraordinariæ ob cessantem delicti, ut ita loquar, plenitudinem, locus sit, & adeo res ad arbitrium judicis redeat, non omnis prorsus vis, causis pœnam mitigandi deneganda est. Quare ulterius advertendum, an Carcer diutius, quam par est perpeffus, cum aliis causis, ad lenitatem animadversionis profuturis concurrat. Fortius movent plura, quæ ad eundem finem tendunt, argumenta. Et si forte carceris diuturnitas supplicium auferre nequeat, videndum, anne mitius moris genus operari valeat. Ast, si ad pœnam non capitalem res redigi queat, carcer

carcer perpeffus, iufta æftimatione ad pœnam promeritam referri debet, quantumque ei decedat, confiderandum eft. Omnes quoque circumftantiæ tum ratione perfonæ, tum delicti, tum carceris, in confilium adhibendæ veniunt. Quodfi deprehendat, carceris diuturnitatem fere pœnæ menfuram adæquare, ab ulteriore pœna abftineat iudex; in dubio denique cafu, femper ad lenitatem magis, quam feveritatem adhibendam obftitit. Inde colligo, ad has velut claffes varias faftorum fpecies reduci poffe. Scilicet I) *in atrociffimis delictis, iisque, quæ jure divino ultimo fupplicio vindicantur, nihil ad minuendam pœnam carceris diuturnitas prodeft.* Sed e contra II) *prodeft, fi facti qualitas pœnam ordinariam non ferat, aut cum aliis pœnam leniendi caufis concurrat.* Hæc ad iudicis officium fpectant. An valeat diuturnitas carceris in his criminibus, ad veniam a Principe impetrandam, ut difquiram, non fert instituti ratio. Porro III) *in delictis lege humana capitali pœna notatis, folus etiam carcer diutinus juvat reum, illumque eo magis, reo profuturum flatio, quo plures caufæ pœnam mitigantes concurrunt, adeo ut aut mitius fupplicii genus, aut liberationem a pœna ordinaria efficere, pro circumftantiarum ratione poffit.* IV) *In caufis fanguinis pœnam non inferentibus, delictisque levioribus, non folum pœnam mitigat carcer diutinus, fed etiam interdum fere eandem exringuit.*

§. XXVII.

Hæc, ut telam, quam coepi penitus pertexam, ad facta criminofa applicanda videntur. Fateor, im-
 F 2 *Diffa fpecialius applicantur.*
 poffibile

*Ad Crimen
Homicidii do-
loso.*

possibile fere esse, omnem criminum ambitum, & circumstantiam factorum, brevi meditatione emetiri. Quare usum saltim eorum, quæ hætenus explicata sunt, in nonnullis, & cumprimis in homicidio, furto, adulterio ostendam. Cædes hominum atrocissimas, ut Latrocinium, Veneficium, Parricidium, omnem ferme pœnæ lenitatem respuere, si cum effectu, satisque probato committentis dolo, commissæ fuerint, sceleris gravitas evincit. Videamus ergo de homicidio simplici, eoque doloso non minus, quam culposo. Si principia supra jam proposita teneamus, homicidis dolosis, neutiquam carceris diuturnitas procedere poterit, cum lex divina, sanguinis humani vindex, capitali supplicio eosdem afficiendos dicitur, omnemque adeo, qui extrinsecus supervenit, pœnæ leniendæ modum excludit. Et cum ne Principi quidem integrum sit, veniam dare homicidii dolosi reis, quis judici, qui legibus adplicandis ministerium præstat, potestatem tribueret, fixos divina lege pœnæ terminos migrare. Non ignoro hypothesein de potestate Principis homicidas aggratiandi, a PHIL. LVD. HANNECKENIO, Theologo Wittebergenfi celeberrimo, & CHRIST. THOMASIO, Jcto in seculi decus nato, defensam fuisse; sed novi etiam, sententiæ huic divinæ legis vindicias, insignem quondam Lipsiensem Theologum ADAMVM RECHENBERGIVM opposuisse. Sed fac Principi jus aggratiandi in casu homicidii competere, non tamen inde colligendum est, judici pœnas jure divino statutas, mitigandi potestatem competere. Ne frustra hæc scripsisse videar, præter casum, quem

quem HORN. *Class. XV. resp. 38. p. 1089.* recenset, exemplum in medium proferam, quod Jctus Rostochien-
sis JAC. CARMON in opusculo Academico *de intercessione
fœminarum pro capite damnatis* p. 36. exhibet. Nobilis
quidam homicidium commiserat, quem peracto pro-
cessu, sententia in hunc modum concepta damnatum,
Jctus laudatus refert: Daß der v. St. mit dem Schwerdt
vom Leben zum Todte zu bringen sey; Es wäre denn, daß eine
hohe Landes Obrigkeit, in Ansehung seiner langen Gefängniß
ihn begnadigen wolle. His inter rationes decidendi adje-
ctis: daß eine hohe Landes Obrigkeit, NB. zumahl ex con-
suetudine hodierna, Krafft hoher Obrigkeitlicher Macht und
Gewalt, denen Delinquenten, und auch NB. homicidis, die
verdiente Todes Strafe zu remittiren, oder zu mitigiren wohl
besugt ist.

§. XXVIII.

Sed fingamus, facti circumstantias, homicidam *Valor carce-*
ab ultimo supplicio liberare. Fac, occisum rixæ auto-*ris in homi-*
rem, & aggressorem fuisse, reumque saltim fines legi-*cidio culpa-*
timæ defensionis neglexisse; suppone, animum occi-*so.*
dendi probabili ratione deficere, aut occisum non ex
solo vulnere, sed potius ex malo regimine dietetico
esse mortuum, cumque his concurrere carceris diu-
turnitatem. Hos, si præstruas casus, effectu suble-
vandi reum, diutinus carcer profus non destituitur.
Idem recte asseritur, hominis cæde sola committentis
culpa accidente. Sed curatius paulo videndum, an
his casibus poena capitis cesset, & hac cessante, quem
carceris diuturnitas habitura sit valorem? Divinæ san-
ctiōnis

tionis rigor, lege talionis homicidæ ultimum supplicium dictans, eam admittere interpretationem censetur, quam ipsa ratio suggerit, directumque occidendi animum, dolumque præsupponit. Quis crederet, legitimam defensionem, contra injustum aggressorem, naturali lege munitam, a Deo, qui ipse hujus legis autor, nec contraria voluisse præsumitur, improbatam? Et culposa non minus, quam casualia homicidia, excepta a regula fuisse jure Mosaico, asylosum constitutio, & observatio satis demonstrat. vid. OSIANDER *d. asylosum Christian. §. 10. & 11.* ENGELBR. *Diss. d. injusta Asylosum ad Crim. dolos. extens. C. I. §. 2.* conf. PETRVS SARPVS *de Jure Asylosum cap. V. p. m. 49.* Nec ergo humanus legislator, licet acerrimus sanguinis humani vindex, in punienda hominis nece, gradus culpæ, culpæque atque doli discrimina, negligere potuit, aut voluit. v. O. C. *art. 138. seqq.* His præstructis, facile est ad intelligendum, de poenæ modo his casibus ex culpæ gradu statuendum esse. v. BERG. *Elect. Crim. p. 100.* Cumque carceris diuturnitas, habito respectu ad ejusdem qualitatem & quantitatem, in mitigandis poenis extraordinariis, plus minusque momenti ferat, sequitur, hanc concurrentibus aliis causis, non solum ad poenam ordinariam temperandam, sed etiam ad fustigationem aut relegationem avertendam profuturam esse. Sic, cum quis ad iram concitatus, rixæ autorem securi percussisset, post ex malo regimine mortuum, isque perpetuam relegationem meruerat, in ejus locum multa pecuniaria surrogata legitur apud LYNCKERVM *Ref. 180.* his consilio *JCror. Fem.* adjectis verbis;

bis: Zedoch daß er solche mit einer Geld-Buße, wiewohl nicht unter 100. Gulden seinem Vermögen nach, (zumahl in Ansehung er ledigen Standes, und da die Unkosten auf ein ziemliches sich belaufen werden, er auch über zwanzig Wochen gefänglich gefessen) zu redimiren befugt seye.

§. XXIX.

Addam his casum homicidii, ob alias facti non minus circumstantias, quam propter carceris diuturnitatem notatu dignissimum. Accidit Lipsiæ, ut *Casus homicidii singularis adducitur.*
Henricus Honoratus Sawestire, natione Gallus, cum suborta inter ipsum, aliumque rixa, res ad manus & singulare certamen devenisset, ipseque forte gradu lapsus, & humi jacens se defenderet, adversarium acrius insistentem, infelici ictu M. Junio 1734. prosterneret. Postulabatur miser ille Gallus homicidii reus, carcerique mancipatus, causam per triennium & ultra, ex custodia coram Prætorio Lipsiensi dicere cogebatur. Cum mihi defensionis negotium a iudice demandatum esset, gravissimum, quo dolum & occidendi animum elidere conabar, argumentum ex ipsis, ut ita loquar, facti visceribus eruebam. Humi prostratus occisor, urgentis adversarii ictus, vix ac ne vix excipere poterat, & in periculo mortis constitutus videbatur. Hoc fato angustiusque pressus, non poterat nonensem omni vi, irruenti adversario obvertere, non offensiois, sed defensionis proposito. Dubium ergo videbatur, an occisus incautius irruendo, sibimet ipsi lethalis vulneris causa extiterit? an ab adversario peroffusus fuerit? Idque maxime *Scab. Wittebergenses*, qui jus in ea causa

causa M. Mart. 1737. dixerant, commōvit, ut jusjurandum inquisito, loco torturæ, cui ex *Scab. Lips.* sententia M. Nov. 1736. concepta subjiendus erat, imponerent; sed cum illud præstare recusasset, quæstionem per tormenta institui *Scab. Lips.* denuo M. Jul. 1737, jubebant. Demum argumentis defensivis iterata vice deductis, meque cumprimis diuturnioris carceris molestiam urgente, extraordinariæ poenæ locus relictus, & tandem hæc ex speciali Regis Potentissimi gratia, in triennem ergastuli poenam mutata fuit. Placet sententiæ, a *J. Chor. Wittenberg.* ordine M. Octob. 1737. latæ momenta præcipua adjicere: Ob nun wohl Inquisitens Vorwand, daß er nicht gewiß wisse, ob er bey obberührter Action, als er zur Erden gelegen, und den blossen Degen gestreckt vor sich gehalten, mit solchen Degen auf Mühlen los gestossen, oder ob dieser sich denselben in dem Leib gerennet, wegen derer von Inquisiten gebrauchten vielen Variationen, und seines ungebührlichen Bezeugens in Zweifel gezogen werden möchte; Hiernächst Inquisit den fol. 3. Vol. III. ihm zu erkannten Reinigungs-Eyd abzulegen, ohngeachtet er darzu, mit Einräumung einer völligen Sächsl. Frist, sub poena confessi & convicti vorgeladen worden, unter unerheblichen Entschuldigungen sich beständig verweigert, demnach, daß die Wahrheit durch ein härteres Mittel, nach Anleitung des letztern Urtheils von ihm zuoberst heraus zu bringen, es das Ansehen gewinnet; Die weil aber dennoch, daß Inquisit. was eigentlich mit ihm, als er in Todes-Gefahr zur Erden gelegen, vorgeganaen, und, wie er sich dabey bezeiget, so eigentlich nicht zu sagen wisse, allerdings vermuthlich; Hiernächst der entleibte Mühle, welcher auf Inquisiten, da er schon zur Erden gelegen, beständig losgestossen, selbst

selbst gar sehr excediret, und bey solcher Bewandniß, auch das von *Inquisition* erlittene langwierige Gefängniß, nicht gänzlich außser Augen zu sehen. So ist derselbe zwar mit der post fol. 21. ihm zuerkannten Peinlichkeit, insgleichen mit der Todesstrafe nicht unbillig zu verschonen; jedoch nichts destoweniger seines gestandenen und bekanneten Verbrechens halber, mit Staupen-Schlägen des Landes, darunter auch die Fürstl. Sächs. Quercfurtischen Lande mit begriffen, ewig zu verweisen, wie nicht weniger, daferne er etwas in Vermögen hat, zu Erstattung derer verursachten Unkosten gebührend anzuhalten.

S. XXX.

Succedit altera criminis species, quam connubialis fidei temeratores, cum aliis, quam thori genialis focii concumbendo, committunt. Quo frequentius hæc profligati pudoris documenta & olim, & nostra ætate occurrunt, eo majore legum severitate ad edomandum maculosum hoc nefas, ut loquitur HORATIVVS, L. IV. od. V. v. 20. opus fuit. Non placet adulteriorum coercitiones, quibus vetus Romanorum disciplina inclaruit, fusius præmittere, aut eorum expilare scrinia, qui Legis Juliae historiam contexere studuerunt. Sufficit, hoc loco ad sanctionem CONSTANTINI in l. 30. C. ad L. Jul. d. adult. provocasse, quæ sacrilogos nuptiarum, gladio puniri iussit. Propius ad institutum pertinet inquisivisse, an jure divino universalis, capite plecti adulter debeat? Tractat hoc argumentum, idque pererudite executus est BERGERVS in *Elect. Jurispr. Crim. p. 531. & 585.* variasque eruditorum disensiones sub examen revocat. Placet vim actionum

*applicatur
Thema ad
Crimen Adulterii.*

*An illud
jur. div. u-
nivo. ultimo
supplicio*

G

plecten-
dum.

tionum in hac lite productarum, paucis referre, ea-
que cumprimis momenta, quæ probabilior divinæ
voluntatis interpretatio suppeditat. Certum est, adul-
teria jure divino non improbari solum *v. Lev. 18. v. 20.*
Sed eadem ultimo quoque supplicio puniri, patet ex
Lev. c. 20. v. 10. Et D. ur. 22. v. 22. Prius, naturæ quo-
que dictamen adstruit, nec in dubium vocatur, sed
de pœna capitali, adulteris dictata quæritur, an vim
legis universalis obtineat? Cum jus naturæ pœna-
rum definitiones ignoret, sequitur illas in legibus di-
vinis positivis occurrentes, non posse pro universali-
bus haberi, nisi ex signis probabilibus constet, Deum
his totum genus humanum obligare voluisse. No-
tissimæ sunt notæ characteristicæ, quibus eruditi in
eruedis legibus his utuntur, quas recensere omnes
non vacat. Præstruam potius, quam fusius adstruam,
ultimi supplicii rigorem adulteria vindicantem, ad le-
ges forenses Judæorum pertinere. Sufficit hoc loco
indicasse, pœnam adulterorum capitalem, lege divina
constitutam, vi obligationis universalis ideo destitui,
quia hoc divinum legislatorem voluisse, nullo argu-
mento probabili doceri potest. Nullam hujus san-
ctionis repetitionem post adventum Christi evinci pos-
se, certum est, quo pœnalis hujus legis universalis
auctoritas, efficacissime destruitur. Nec lata illa est an-
te rempublicam Judaicam, sed eo potius loco inter
leges divinas occurrit, qui fere plerasque forenses ex-
hibet. Urgent quidem divinum illud effatum, quo
Deum gentes ob ejus generis delicta punivisse dicitur;
sed quemadmodum legi ante publicationem obligandi
virtus

virtus recte tribui nequit, ita nondum evictum est, Deum ideo gentiles punivisse, quia adulteros ultimo supplicio afficere neglexerunt. His plerumque argumentis inducti JCTi fere plerique, adulterium in censum criminum capitalium, quæ divini juris universalis sanctione talia sunt, referre noluerunt. Cæterum non desunt, qui indulgentiores in adulteros, mitius cum iis agendum putant, nec proinde ubivis locorum capitali supplicio in eos animadvertitur. v. KRESS. ad O. C. C. art. 120. STRYCK. in V. M. ff. ad L. J. d. adult. LEYS. in Med. ad Pand. spec. 576. p. 21. Ast, antiqui moris, virtutisque tenacissimi Saxones, adulterium ex notissima Electoris Augusti, quæ P. IV. Const. XIX. extat, lege, capite adhuc hodie plectunt, idque delictis atrocioribus omnino adscribunt, servata tamen certo casu masculinum inter, & foeminam differentia. Sed hæc ideo præmittenda videbantur, ut constaret, licite potestati civili sit, poenæ capitalis in adulteros statutæ mitigatio, aut an illa divino jure definita, eodem quo homicidis, rigore, esset applicanda.

§. XXXI.

Nunc de valore diuturni carceris in mitigando adulterorum supplicio, specialius agenti statim occurrat inter *simplex*, & *duplicatum* adulterium differentia, Quod inter duos conjugatos concumbendo committitur, & connubii fidem ab utraque parte lædit, jure meritoque delictis gravissimis annumerari novimus. Singulari omnino Saxonum lex, quam retuli, severitate, in hanc criminis speciem animadvertit, ut neque conjugis innocentis intercessioni, neque præscriptioni ordinariæ, quæ alias ad poenam temperandam

An Diuturnus carcer mitiget poenam adulterii duplicati?

aut profus avertendam proficiunt, locum relinquat. Patet ex his, quam caute iudex, in temperanda adulterii hujus pœna, versari teneatur, si legi vim inferre, aut contra ejusdem sententiam niti nolit. Certum est, conjugem conjugis adulterio magis, quam rem publicam lædi, indeque consequi videtur, hujus cum primis remissionem, & spem servandi connubii, inter alias temperandæ pœnæ causas, primum locum tenere, quicquid ex jure tum divino forensi, tum Romano in contrarium allegari soleat, teste SCHILT. *Exerc. ad ff. XLIX. §. 90.* Hanc ergo causam, si lex in iudicando non attendendam statuatur, quis ad pœnam minuendam rationem illam, quæ a carceris diuturnitate proficiscitur, valituram crederet? quippe quam conjugis remissione longe inferiorem, quivis fortefatebitur. Quibus præstructis, & cum *iudex lege mitior esse nequeat*, concludendum videtur, solam carceris diuturnitatem, positis omnibus in adulterio duplicato ad ultimum supplicium irrogandum requisitis, parum reum adjuvare, nisi carceris diuturnitas atque squalor, omnem fere modum excedens, exceptioni locum faciat & iudicem ad leniorem coërcitionem flectat. Idem statuendum est, si cum adulterio duplici concurrunt delicta plura, ut incestus, raptus, violentia, aliaque, quæ augment reatum criminis. Quamvis non vacet, quid in singulis his criminum concurrentium causis iudex in pœna tum exasperanda, tum secundum varium circumstantium factorum valorem minuenda, statuere possit, exponere; id tamen certum, quædam ex illis, ipso adulterio, si non atrociora, certe æqualis esse æstima-

æstimationis. Sic Augustinus de adult. conjug. (quem locum exhibet *caus. 32. qu. 7. c. 11.*) *adulterii malum, inquit, vincit fornicationem; vincitur autem ab incestu. Pejus enim est cum matre, quam cum aliena uxore concumbere. Sed omnium horum est pessimum, quod contra naturam fit, ut si vir membro mulieris non ad hoc concessio voluerit uti.* Quod si enim teste *CARPZ. in Prax. Crim. P. III. qu. 132. n. 17.* pluribus delictis capitalibus concurrentibus, atrocius supplicium reo recte imponitur, consequitur etiam, eo minorem effectum causis poenam mitigantibus tribuendum esse, quo majorem delictorum concursus dolum arguit, & quo certius iudicis rigorem exposcit.

§. XXXII.

Sed cum usus fori Saxonici Electoralis, non pro-
bet solum alias mitigandi poenam causas in duplici *Assertio ne-
gativa limi-
tatur.*
adulterio, sed etiam extra Saxoniam delinquentem con-
jugis intercessio ab ultimo supplicio liberet, sæpiusque
eveniat, ut facti qualitas, & deficiens forte adulterii
consummati requisitum, ordinarium rigorem tempera-
re jubeat, nec suus valor carceris diuturnitati in poenæ
minutione denegandus est. Sic si ignoraverit adulter,
eam, cum qua rem habuit, esse connubii vinculo liga-
tam, duplicatum adulterium pro simplici habebitur, &
conjugis remissione reus sublevabitur, teste *CARPZ. l. 1.
c. P. II. Qu. 61. n. 48.* Alium casum in adultero marito
cum uxore meretricio more vivente Princeps ille Sa-
xonum *Jctus P. II. Qu. 57 n. 20.* exhibet, quo mitio-
rem quidem ordinaria adulterii poena, graviorem tam-
men,

men, quam quo simplex stuprum coërceri solet, disti-
 tandam autumat, idque iudicato *l. c. sub n. 31.* adjecto
 probat. vid. quoque eundem *P. III. Qu. 149. n. 47.* Cef-
 sante autem coërcitione ordinaria, de valore carceris
 diutini facile iudicium ferri potest. Sic ictus fustium
 ob carcerem diutinum, in relegationem perpetuam aut
 temporariam, aut hæc in carcerem, aut multam com-
 mutabitur. Si vero carcer principalem pœnam con-
 stituat, carceris perpeffi diurnitas vel pœnam pror-
 sus absorbet, vel tantum temporis demit, quantum jam
 reus in carcere iniuste exegit. Et secundum principia
 hæc intelligendum, explicandumque censeo, quod ob-
 servat BEIERS *ad Ord. Crim. art. 120. pos. 26.* in pœnæ
 mitigationem ob carceris squalorem, & diurnitatem,
 Jctorum Collegia eo casu inclinare, quo ob adulterium
 in carcerem coniectus, absente criminis socio, instituti
 processus bannitorii exitum expectare coactus fuit. Ita
 enim servat usus fori, cessare in adulterio rigorem pœ-
 næ lege definitæ, quando correi confessio deficit. Hæc
 sola in hac delicti, ut dicunt, facti transeuntis specie,
 corpus delicti constituere creditur, quo deficiente, ne
 probabiles quidem conjecturæ, confessionem rei mun-
 nientes, ad supplicium ultimum irrogandum sufficiunt.
 Solet ergo contra correum fugitivum processus ban-
 ni, jam olim Germaniæ institutis probatus, & ad no-
 stra usque tempora servatus, licet inani plerumque ef-
 fectu, institui. Ex dictis banni solennibus correus in
 bannum declaratus, pro confessio & convicto habetur,
 indeque, qui vulgarem doctrinam sequuntur, delicti
 certitudinem ad mortis pœnam infligendam sufficitur-
 ram

ram inferunt. Hæc, si penitius pensites, cogitesque, in causa sanguinis durum esse, fictæ confessioni, eundem, quem vera producit, effectum tribuere, non miraberis, Jctos conscientiæ officiique memores, nondum penitus evicta adulterii plene consummati veritate, non carceris solum molestias, a reo plus justo toleratas, sed leviores etiam causas, pœnam ordinariam mitigantes, in jure dicundo attendere. vid. BERG. *Elect. Jurispr. Crim.* p. 134.

§. XXXIII.

In iis adulterii simplicis casibus, quibus crimen *Valor carceris diutini in pena adulterii simplicis.* capitis pœna luendum, leges statuerunt, simili fere ratione juris applicatio procedit, nisi quod consuetæ causæ, pœnarum atrocitatem minuentes, facilius locum inveniant. Nec ergo dubitandum, quin carceris diuturnitas pro casuum diversitate, plus minusque ad reum sublevandum efficere queat. Vix enim datur adulterii casus, quem non comitentur facta, causæque variæ, mitigationem pœnæ suadentes. Et si forte præter carcerem diutius toleratum, nihil reum juvare videatur, hujus solius tamen allegatione, eundem sublevari posse, non abnuo. Quin Gentium moratorum, etiam Germanicarum mores, statutaque, adulterium quod simpliciter vocant, leviori animadversione plectunt. Hinc dantur non ultimi subsellii Jcti, qui capitis pœnam in casu simplicis adulterii definitam, inter exorbitantes sanctiones referunt, & ad temperandam eam, etiam levioris, quod dicunt, brachii momenta admittunt. Sæpe conjux conjugii delinquendi causam præbuit; Spes quoque

quoque emendationis probabilis, aut naturalis libido, & sui non potens animus, peccandi occasio, & ad delinquendum inductio, pluraque ejus generis argumenta judicem non movent solum ad lenitatem, sed facili quoque negotio, inter tot variantes Jctorum opinionum, reo vitam & sanguinem defendendi praesidia occurrunt. Idque probant exempla, quæ in rerum forensium exercitatione constitutis occurrunt, quorum diversa §. XI. XXI. & XXII. adduxi. Porro in locum fugitationis Scabinos Lipsienses M. Decembr. 1716. in causa *U. M. Schefflerin*, ob carceres diuturnos, decem annorum relegationem substituisse, nec minus pari sententia in causa *U. M. Freybergerin*, adulterii convictæ, pronunciasse memini. Si nimia fuerit & modum fere excedens carceris diuturnitas, Jctos in mitiorem sententiam jus dixisse, & poenam prorsus remisisse, probat *Scabin. Lips.* responsum in causa R. P. ad *Praefectum Bornensem* M. Octobr. an. 1722. in hunc sensum datum: Hat Regina Philippin in Güte gestanden, daß sie mit Jacob Gerlach, einem Ehemann, Unzucht und Ehebruch getrieben, davon sie auch schwanger worden, und eines Kindes genesen, sie hat aber, unerachtet sie alsbald des Tages nach ihrer am letzten April 1720. beschehenen Inhaftirung solch Verbrechen summarisch gestanden, dennoch von solcher Zeit her in Haft gesessen, durch welches, ohne ihr Verschulden, über zwey und einem halben Jahr verlängertes Gefängniß, sie die verdiente Leibes-Straffe verbißet. So ist wider ernannte Philippin, über besagtes bereits erlittenes Gefängniß, weiter nichts vorzunehmen, sondern sie der Haft, gegen Leistung des gewöhnlichen Urpnedens, hinwiederum

zu erlassen. Sic adulteram poena gladii plectendam, ob carcerem per triennium injuste exantlatum, ab ultimo supplicio liberatam fuisse, surrogata in perpetuum relegatione, ex sententia *Scab. Lips.* refert *CARPZ. Pr. Cr. P. III. Qu. 149. n. 47.* In hanc quoque classẽ referre convenit bigamiæ crimen, quod a nonnullis adulterio atrocius habetur. In hoc puniendo carceris exantlati, concurrentibus aliis momentis, criminis reatum mitigantibus, rationem haberi, ostendit *BERG. in E. J. C. P. II. obs. CLIII. p. 417.*

§. XXXIV.

Furti probum, cum maxime res, fortunasque pri-
vatorum lædat, leges patriæ pro casuum diversitate, *Valor carco-
vis diutini
ostenditur
in furto.*
variis poenis coercendum censuerunt. Non proferam
singulas legum Germanicarum definitiones, quas & o-
lim majorum severitas, & noviorum temporum di-
sciplina ad refrænandas furum improbitates introdu-
xit v. *SCHILT. Exerc. ad ff. XLIX. §. 6. sequ.* *BEYER ad
O. C. art. 157.* Notabo saltem ea, quæ ad institutum fa-
ciunt. Fures ultimo supplicio plectendos, si furtum
cum violentia, aut secundum legem Carolinam, tertia
vice commissum, aut secundum sanctionem Saxoni-
cam ejus valor XII. Joachimicos & dimidium excedat,
norunt omnes, qui juris disciplinam vel primis labris
degustarunt. Sunt, qui poenam capitalem in fures sta-
tutam, justo duriores putant, deficiente inter vitam ho-
minis, & rem ablatam proportionem, magisque reipu-
blicæ consuli, si fures, quos paupertas & defidia ad nef-
farios ausus excitat, operi publico mancipientur. v. *PVF-*

H

FEND.

Expenditur FEND. d. J. N. & G. L. VIII. c. 9. §. 26. JO. ANDR. van
Criminis a- der MÜDEN de Foro conscient. P. II. Qy. 21. Hac probata
tracitas & a multis hypothesi effectum est, ut nonnulli iudices ni-
pena. mio poenæ rigore moti, indulgentiores in fures facti
 fuerint, infinitasque, ut J. Crisostomi LEYSERI verbis in
 Medit. ad ff. spec. 535. prolatis utar, in forum limitationes,
 restrictiones, explicationes invexerint, quibus Constitutiones
 de furibus suspendendis, si non penitus infirmarunt & eluse-
 runt, ita tamen circumscripserunt, ut plerique fures impune
 peccent, paucissimorumque supplicium, nec rempublicam male-
 ficis purget, nec aliis terrorem incutiat. Innumera inde ma-
 la nasci, rectissime Vir celeberrimus autumat. Non civem
 aciove, non hospitem ab hospite tutum, obsideri a prædonibus
 vias publicas, spoliari in nudinis mercatores, ut major in
 Arabum desertis, quam in solennibus mercatibus securitas sit;
 habitatores oppidorum ægre domunculas, & patrimoniola con-
 tra vim & fraudes tueri, ruricolos, si quis ex illis paulo lo-
 cupletior est, nocturnas insidias vix effugere, nisi se suaque,
 perpetuis custodiis muniant; nullumque fere in pagis sacer-
 dotem locupletiore esse, quem fures non bis, aut semel sal-
 tim in vita expilarint. Quæ si expendas, consulasque
 experientiam, & poenarum usum finemque, cum salu-
 te reipublicæ conferas, convictus eris de justitia rigo-
 ris, quo patriæ leges in fures utuntur, quoque civium
 securitatem fortunasque defendunt. Cumque omnis
 legum vis ex publica salute metienda sit, quis nega-
 ret, furum improbitatem delictis atrocioribus annu-
 merandam esse. Poenam furti masculis, leges nostræ
 suspendii supplicium sanxerunt. An eadem hæc cum
 Romanorum furca, seu suspendio in arbore infelici sit,
 quod

quod in locum crucis Constantinus teste SOZOMENO
Hist. Eccles. L. 1. c. 8. introduxit, & cujus meminerunt
 Jcti in *l. 28. §. 38. §. 2. ff. d. pœn.* dispicere non placet;
 potius ad institutum meum pertinet notasse, pœnam
 hanc, moratiorum gentium plerarumque suffragio, pro
 ignominiosa, & viliori habitam fuisse, & capitis ampu-
 tatione longe graviolem. Fœminas lex Carolina aquis
 submergi jubet, quæ pœna ad imitationem culei, Ro-
 manis in parricidii crimine probati, introduc̃ta vide-
 tur. Alias furum pœnas veteres cumprimis & foro
 incognitas, lubens silentio prætereo, cum satis sit ad-
 duxisse, furtum inter atrociora delicta referri, cui e-
 luendo, si non semper, nonnunquam tamen capitis
 pœna, eaque graviore supplicii genere adhibito, irro-
 gari solet.

§. XXXV.

Nunc, quid diurnitas carceris valeat, in miti-
 gandis furum coërcitionibus videamus. Cum furta ^{Specialius}
 ad atrociora delicta, capitis pœna luenda retulerim, ad ^{de furum}
 mortis supplicium evitandum, solus carcer diutinus ^{pœna miti-}
 non semper quidem, sæpius tamen furi proficere po- ^{ganda agi-}
 terit. Proderit etiam ad mitius supplicii genus im- ^{tur.}
 petrandum non minus, quam ad leviolem pœnam,
 cumprimis si supersint quædam, judicem in mitio-
 tem partem flectentia. Quo frequentius respública
 hoc malo læditur, eo severius quidem illud vindica-
 re par est; sed in consilium tamen admissis, observatis-
 que æquitatis argumentis, quibus pœnarum acerbita-
 tem temperari convenit. Illustrabo hæc casu notabili,
 H 2 quem

quem mihi exercitatio forensis suppeditat. Furtum commiserat *Joh. Christoph Holla*, ducentos fere thalers auferendo, suppeditato ab uxore, aliaque foemina furti faciendi consilio, quibus lucri partem promiserat, & delicto perpetraro dederat. Fur cum complicibus in vincula conjectus, & in jure de criminis veritate interrogatus, post varias tergiversationes demum furtum confessus, & ad poenam laquei condemnatus est. Petita tertia defensione, tum corporis delicti incertitudo, tum carceris gravitas, & diurnitas urgebatur. Constabat ex actis, complices pecuniae furtivae participes factos, sed quantum quisque reulerat, ex confessione raorum nullatenus apparebat. Quo magis in foro Saxonico furti quantitatem indagare par est, ipsaque Dicasteria ejus determinationem specificam requirunt, eo plus roboris hoc defensionis momentum habiturum sperabatur, accedente cumprimis carcere, culpa complices protracto, & vinculorum pondere molestissimo. Sed praeter mitius mortis genus, quo gratia Principis miserum adjuvit, nihil effectum est. Addam his nonnulla huc facientia ex rationibus sententiae a *Scabinis Lipsiensibus* M. Junio 1739. conceptae: Obwohl wieder ein Todes-Urtheil auch die dritte Defension nicht wohl zu versagen, und der Defensor ademasig auszuführen sich bemühet, daß das vom April 1737. bis hieher erlittene langwierige Gefängniß dem Inquisiten zum Theil zur Strafe mit einzurechnen, und, in Ansehung dessen, diese zu mindern sey; indem vornemlich die Zeit von etlichen Monaten von Majo 1737. nicht ihm, dem gegenwärtigen Inquisiten, sondern vornemlich der Mitgefängenen, Cath. Elis. W. durch Wiederuffung ihres Geständnisses, veranlasseten interlocuten, mit deren

deren Vorbrüche sich der Proceß nicht wenig verweilet, zuzuschreiben, noch auch ihme, vor seine Person zu impuciren sey, daß der ihme von Gerichte zugeordnete Advocatus, etliche Monate mit seiner ersten Defension sich aufgehalten, worauf auch allerhöchsten Orts die Resolution auf seine supplication um Gnade einige Zeit zurück geblieben, welches alles ihm, zumahl in Betrachtung der Härte, des in Ketten und Banden erduldeten Carceris, auch bey sich hervor thuernder Ungewißheit des corporis delicti, zum wenigsten ratione des Betrags, des in der Dummheit gestandenen Furci, und des inquisiten würcklicher participation. wider erst erworbte Strafe zu staten kommen werde; die weil aber re. keine hinlängliche argumenta, von der Todesstrafe abzuweichen, aus denen Acten sich hervor gethan, als worzu das erlittene Gefängniß, womit ihme, als einem nach der Ausföhrung im Urtheil Vol. II. fol. 262. bereits mehrmals Deuben halber im Zuchthause, in der Hast, und unter der Marter gewesenen Land-Streicher, so wenig, als durch die mehrere in Ansehung seines Frevels in Vol. II. fol. 138. & 159. mit der genauen Verwahrung seiner Person zu viel geschehen: Und da er nicht nur anfangs, sondern auch in citat. Vol. II. fol. 72. Articul. Weise, alles unverschämt geldäunet, im Augusto 1737. durch das Urtheil post fol. 175. das Haupt-Erkennniß, seiner Person halber, bis auf weitere Untersuchung, wider die mehrern complices ausgeleket, und hernach fol. 251. 252. ichtgedachtes Interlocut ihm so viel gehoffen, daß nuanehero ein milderer Grad der Weinsüchtheit, als wider die Wollfgangin, im Febr. 1738. wider ihn erkannt worden, und die solgende Zeit vom Mart. 1738. auf seine fol. 301. von ihm verlangte Defension, wider das Todes-Urtheil zu rechnen; bey welcher dem Defensori der Manael derer bis zum Mayo 1738. wegen der Wollfgangin allerunterthänigst einaesendeten Acten, zu Entschuldigung seines Thuns dienet, darauf jedoch fol. 335. im Monat Augusto, und in Vol. III. fol. 1. im Nov. auf besagte Defensiones. condemnatoria erfolget, und da er allerhöchsten Orts den gnädigen Erlaß des Estrances fol. 13. im April dieses Jahres erhalten, er vielmehr die hierunter ihm angediehene hohe Gnade, mit allerunterthänigsten Dancke anzunehmen hat;

hat: So wenig an der Gewißheit des Corporis delicti, einiger Mangel erscheinet, nachdem der befohlne Philipp Jacob Dinger den erlittenen Diebstahl zum wenigsten auf 180. Thl. Geld beschworen, und da Inquisit fol. 273. seq. vor Gerichte, solchen Diebstahl alleine verlibet zu haben, umständlich bekennet, und fol. 280. seq. solch Bekennniß, auf wieder vorlesen, in Beyseyn derer Gerichts- Assessoren wiederhölet, ihm gar nicht zu statten kommen kan, wenn er auch nach der Zeit, seinen Complicen, zur Erkenntlichkeit vor die gegebenen Aufschüß, etwas daran genießen hätte lassen, da doch auch andern Theils der Betrag des gestohlenen so groß ist, daß auf die Interessenten samt und sonders vielmehr als 12. Thlr. 12. gr. kommen müssen.

§. XXXVI.

*Thema de
pena furum
ob carcerem
mitiganda
ulterius
discutiitur.*

Hic poenæ in fures rigor, utut sua ratione non destituatur; fatendum tamen, poenæ duritiem interdum iudicem ad æquitatis arbitrium flectere posse. Vti nemo iusti peritus & æqui, iudicem recte officio functum adferet, qui furem confessum & de sceleris veritate convictum, forte & sæpius hoc delicti genere exercitatum, & ad idem sæpius perpetrandum promptum paratumque, ob solum unius vel duorum mensium carcerem, præter jus fasque toleratum, a capitali supplicio liberandum statueret; ita contra ea nemo iudicem, æquitatis præcipuum custodem & arbitrum, tam strikte rigori legis alligatum statuet, si reum forte, carcere ultra unum pluresque annos, citra delinquentis culpam detentum, sique vinculorum ponderibus & loci squalore ferme enecatam deprehendat, ut non possit velut a regia legum via paululum deflectere, & in locum ultimi supplicii ictum fustium, relegationem, vel temporariam, vel prout res postulat, perpetuam, aut ad opus

opus publicum condemnationem surrogare. Diversæ furtorum species diversam quoque juris applicacionem exposcunt. Quo major doli scelerisque atrocitas, pœnæ mitigationem ob publicæ securitatis periculum excludens, deprehenditur, eo minus juvabit reum carceris diurnitas. Exemplum dabit in casu famosissimi sacrilegii, quod Lüneburgi pretiosissimum tabulæ, quam vocarunt, aureæ ornatum auferendo, perditissimi aliquot fures commiserunt, sententia *Alexandrum Saladin*, unum ex complicitibus ad sustinendam laquei pœnam, mitiorem, quam reliqui sceleris socii meruerant, & ut ejusdem verbis dicitur, in Ansehung seines langwierigen Gesängnisses condemnans. v. *Denckmahl der göttlichen Regierung an der goldenen Tafel zu Lüneburg P. III. p. 346.* Idem de furto violento & seditioso ob criminis atrocitatem adferendum est. Alium casum furti magni & ultimo supplicio puniendi habet *CARPZ. P. III. Qu. 149. n. 47.* quo *Scabin. Lipsiens.* sententiæ mortem irroganti adjecerunt sequentia: Es wolledem Churfürstl. Durchl. zu Sachsen, der getangenen Urtheil, in Ansehung, daß sie nunmehr über ein Jahr gefessen, Gnade erzeigen, und die Todesstrafe gnädigst erlassen, auf solchen Fall würde sie öffentlich b. llig zur Staupen geschlagen, und des Landes ewig verwiesen. Patet inde, *JCTos* dubitasse, an pœnam capitalem lege definitam, ob solam carceris perpessi diurnitatem mitigare possent, æquum tamen censuisse, ut gratia principis interveniente mitius cum reâ ageretur.

§. XXXVII.

Quod delicta sanguinis pœna non coërcenda at-
 tinet, multum omnino carceris diurnitas in fa-
 voris in miti-
 rem commodumque rei operatur. Plus enim in his-
 gaudis pœnis
 temperandis iudicis arbitrio relictum esse, quam in
 pœnis

non capitalibus adstru-
tur.

pœnis capitalibus lege definitis, usu & juris analogia edocemur, adeo, ut leges Saxonum Magistratui merum imperium habenti, certa ratione & adhibito JEtorum consilio pœnarum non capitalium mitigationes & remissiones, transmutationes in multas, alioquin ad jus regium & sublimè Imperantium pertinentes, perficere permiserint. v. CARPZ. P. III. qu. 150. Occurrunt casus, qui huic spectant, non in levioribus solum delictis, sed etiam in gravioribus, si vel ob probationes insufficientes, vel deficiente uno alteroque criminis requisito, ad pœnam lege præscriptam infligendam iudex properare nequeat, superfluit vero interdum criminis attentati reatus aliaque facta animadversione digna, resque adeo ad pœnam arbitrio iudicis definiendam redeat. Finge ergo, ictum fustium promeruisse delinquentem, sed per aliquot menses citra culpam propriam carcerem satis durum tolerasse, non dubitabit iudex nudam relegationem aut carcerem reo dicitare, aut concurrentibus forte aliis causis mitigantibus, in ejus locum multam surrogare. Accedit, quod fustigationis pœna hodie fere exosa, nonnullarum provinciarum leges in ejus vicem condemnationem ad opus publicum sapius adhibere jubeant, vid. BODIN. *Dissert. de fustigat. usu bodiervo.* Idem judicandum videtur de casu, quo perjurii reus, aut ob aliud delictum ad manus aut digitorum abscissionem secundum rigorem juris Germanici condemnandus, carceris diuturnitatem ad obtinendam pœnæ mitigationem allegat. Licet enim hujus pœnæ usus penitus negari nequeat vid. BERG. *Elect. Crim. p. 24.* carceris tamen injuste perpetrati molestia ad temperanda hæc pœnarum portenta susseptura videtur, quæ efficiunt, ut notante KRESS. ad O. C. C. p. 115. *miseris vita sit supplicium, & mors solatium.* In pœna relegationis, quam quidam carcere graviores putant, res ideo minus difficultatis habet, quia relegatio & carcer usu quorundam Dicasteriorum respectiva proportione invicem pensari solent. Sic mensuram carcerem annuæ relegationi sapius æquiparari videas. Nec de carceris pœna mitiganda, quam delinquens meruit ob carceres diutius exantatos pluribus agendum est, cum malum, quod reus velut per anticipationem perpetratus est, facili judicio a pœna

na

na ordinaria deduci possit. Inde patet, quibus casibus carceris diuturnitas poenam absorbeat. Sed cum specialius rem definire vix liceat, res non melius, quam ex exemplis, e tritura forensi petitis, cognoscitur. Facit hac casus bigamiæ apud BERG. in *Suppl. ad Elect. Jurispr. Crim. P. II. obs. 153. p. 417.* expositus. Memini quoque in casu frumenti furto ablati, cujus pretium III. Joachimicis & XVIII. grossis æstimabatur, a J. C. H. Hallensibus, ad Consultationem *Præfecti Friedburgensis* in comitatu Mansfeldensii M. Jul. 1720. in causa inquisitionis contra G. C. instituta fuisse pronunciatum: *Das Inquisit, wegen des gestohlenen Korns, in Ansehung seines schon bisher ausgestandenen Gefängnisses, noch mit vier wöchentlichen Gefängenschaft zu bestrafen. Simili modo in casu vestimentorum surreptorum, quæ V. Joachimicis & ultra constabant, Scabini Hallenses ad consultationem dicti Præfecti Friedburgensis M. Sept. 1722. in causa inquisitionis contra P. M. S. judicarunt: So ist Inquisit, dieser Begünstigung halber, über das ausgestandene noch mit 14. tägiger Gefängnis zu bestrafen. Dicta quoque illustrat & confirmat sententia in furto modico a Scab. Lipsf. referente Carpz. P. II. Q. 83. n. 51. lata, ubi conceptis verbis legimus. So haben sie solche ihre Verbrechen durch das allbereit erlittene Gefängnis zur Gnüge verbüßet.*

§. XXXVIII.

Si ea sit delicti incholes, eaque circumstantiarum illud *Prodest car-* concomitantium ratio, ut J. C. i, quorum officium legibus *cer diutinus* adstrictum novimus, propter carceris diuturnitatem mitio- *ad veniam a* rem coercitionis modum statuere nequeant; reo tamen diu- *principe im-* tino tempore perpeffus carceris & vinculorum squalor ad id *petrandam.* fortè proderit, ut gratia principis pœnæ temperamentum obtinere queat. Solent hoc J. C. i interdum sententiis inale- rere, ut sententiæ apud CARPZ. P. I. Qu. 35. n. 34. § P. III. Qu. 49. n. 47. & ZIEGLER. d. Jur. Majest. L. I. c. 8. §. 8. § 9. & unum alterumque exemplum jam supra in medium prolaturum testantur. Sive vero condemnatus ad veniam delicti impetrandam preces dirigat, sive pro levioris pœnæ in locum gravioris surrogatione obtinenda Principem adeat, sive denique mitius supplicii genus petat, vix optatum effe-
 I 2
 ctum

tum sperare poterit, & compos voti reddetur, nisi adductis, quæ Principem æquitatis non minus quam justæ animadversionis acerrimum custodem, movere queant, rationibus. Licet enim Princeps gratiam veniamque criminum reis concedens, ad servandas juris regulas adeo adstrictus non sit, ut statuere pro lubitu, reumque legum vinculis eximere nequeat; prudentes tamen civitatum rectores maxime providere addecet, ne facile delinquentibus indulgendo, sublato velut inter bonos malosque discrimine, vitia efflorescant. *Adhibenda enim, monente SENECA L. 1. c. 2. d. Clement. est moderatio, quæ sanabilia ingenia distinguere a deploratis sciat. Nec vulgarem habere clementiam oportet, nec abscessam.* Quare vix est, ut ab optimo etiam principe criminis reus quicquam sine causa, ejusque veritate & justitia rite explorata, obtineat. Recte *Celsus*, Senator Romanus, apud TACITVM L. III. *Ani. c. 36. Principes quidem instar Deorum esse, sed neque a Diis, nisi justas supplicum preces audiri.* Quum ergo hæcenus dicta abunde probent, carceris culpa judicis caluque injuste tolerati diurnitatem ad causas pœnam mitigantes referendam esse, eo justius hæc principem ad mitigandum pœnæ rigorem flectit, quo gravius carceris molestia reum adflixit, aut quo plura concurrunt argumenta ad provocandam principis gratiam, aut miserationis sensum excitandum adminiculantia. Et quæ toto hoc opusculo momenta, sive ex delicti gravitate, sive ex carceris qualitate deducta, judici consideranda esse monui, in hac concedendæ gratiæ arbitrio locum tueri, prudentiæ rectoriæ indoles satis probat. Cumque hæc supra circulos Jurisprudentiæ forensis posita lubens profitear, religioni mihi duco, plura addere, id potius in votis habeo, ut, cum ingenii humani pravitas, & seculi corruptissimi mores pœnas acerbissimas ad publicæ salutis tuitionem requirant, prompta judicium diligentia omni modo efficere studeat, ne diuturnior carceris molestia aut reos præter jus fasque premat, aut pœnis præmeritis subducat.

F I N I S.

ERRATA.

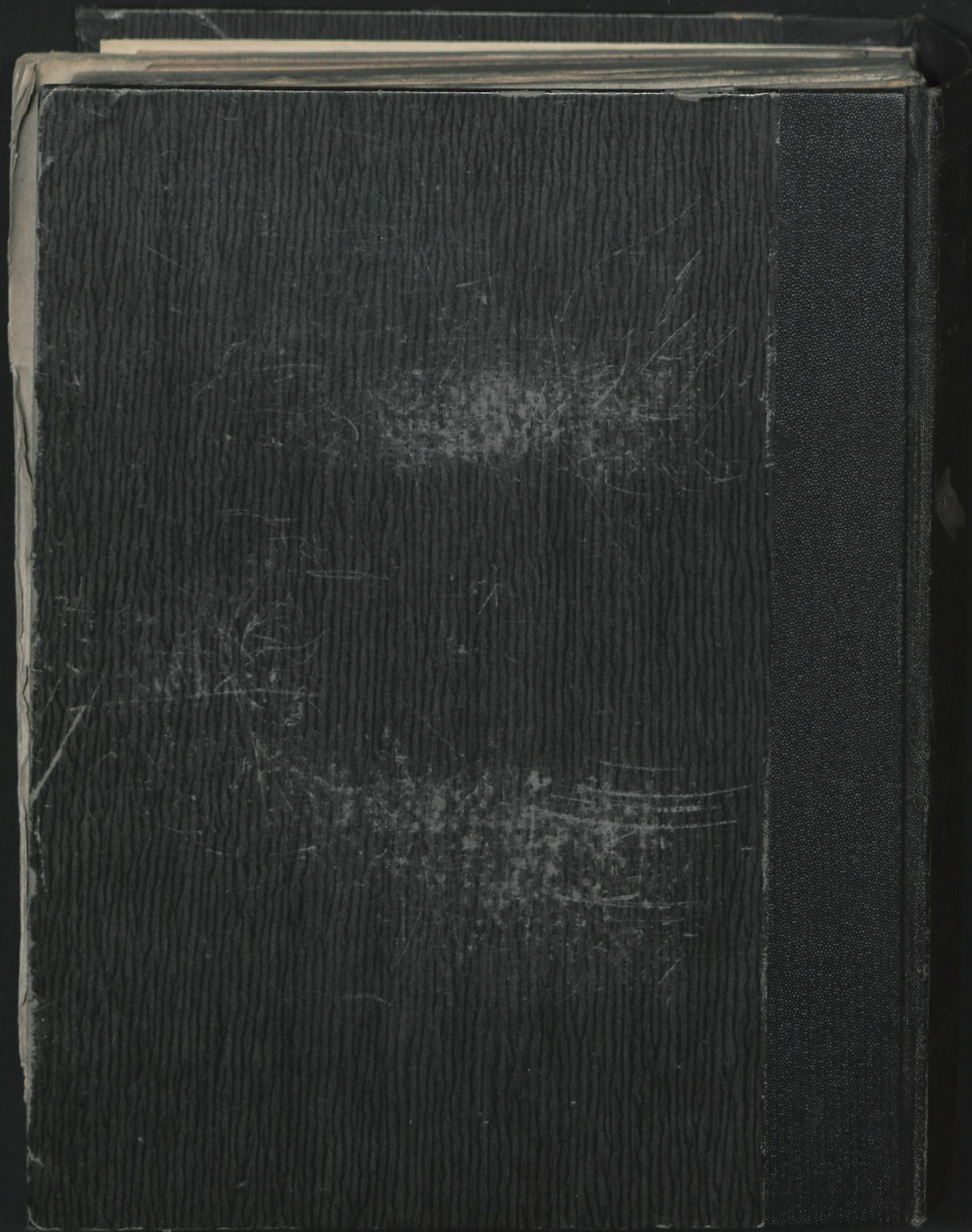
- pag. 1. lin. 17. pro enoscitur leg. enascitur.
pag. 6. lin. 1. pro expetitur leg. expeditum.
pag. 20. lin. 2. pro loquantur leg. loquantur.
ibid. lin. 11. post ub. expensa, omitt. non.
p. 23. lin. 15. pro RHODIVS leg. RHODIGINVS.
p. 26. lin. 20. pro disquisitione leg. disquisitioni.
p. 27. lin. 14. pro Siculorum Lantoniis leg. Siculorum *Lantoniis*.
p. 30. lin. 23. pro Abzugs-Kosten leg. Abzugs-Kosten.
p. 55. lin. 5. pro consumnatis leg. consummatis.
p. 60. lin. 5. pro perpetraro leg. perpetrato.
p. 61. lin. 1. pro Vorpruche leg. Verspruch.
p. 62. lin. 9. pro daran leg. davon.
p. 47. lin. 25. post ub. vi del. comma.
p. 58. lin. 28. post ub. masculis del. comma.

ERfurt, Diss., 1742/44

ULB Halle 3
005 355 400

W078

Cr. 5. num. 10.

1742, 2

4

EDITATIONES
DE

R C E R E .
V T V R N O
A M C R I M I N I S
M P E R A N T E .

Q V A S
C O N S E N T I E N T E
I J C T O R V M O R D I N E
I S I N V T R O Q V E J V R E
H O N O R I B V S

R E M A J O R V M O B T I N E N D I S
X . A V G V S T I *clccc XLII*
D O E R V D I T O R V M E X A M I N I
E X P O N I T

E S C H R I S T I A N V S

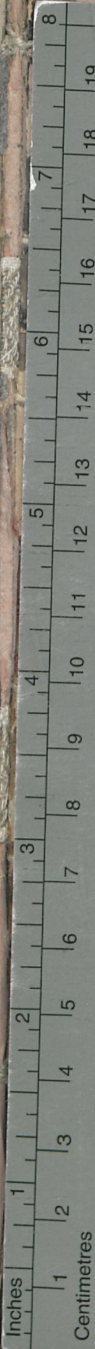
Gaulfuß

D V O C . E L E C T . S A X O N .

E R F O R D I Æ ,
N I S C H R I S T O P H O R I H E R I N G I I
A c a d . T y p o g r .

10

B.I.G.

Black

3/Color

White

Magenta

Red

Yellow

Green

Cyan

Blue

Farbkarte #13